

„Забрават старите“
„Личностите“
- но не мислят за смъртта
но смъртта не забравя
премисляте какво е
важното в живота...

„Стария Ера“

© СКАНДИНАВСКА МИТОЛОГИЯ

© Юлия Светланова, адаптация

© Атанас Атанасов, художник, 1993

© Издателство „Литера Прима“, 1993

ISBN 954 - 8163 - 11 - X

ПРЕДИСЛОВИЕ ОТ ИЗДАТЕЛЯ

"Скандинавска митология" е преразказ на две от съкровищата на световната култура "Старата Еда" и "Младата Еда". Заглавия, които сигурно няма да говорят нищо на мнозина. Истина, която със съжаление трябва да признаем. Много неща от световната литературна съкровищница мимоходом са се приплъзнали покрай родната ни култура, окована доскоро от низшите духом.

"Старата Еда" е литературен паметник, чиито корени се губят в дълбока древност. В нея са отразени не само епохата на викингите, но и събития, предания, обичаи, имена и митове от много по-дълбоко минало, когато се е формирала индоевропейската езикова общност. Ето защо за тази книга се пишат и изказват напълно противоположни мнения. От една страна, тя е свят на ярка фантастика, където сред мълниците в небето летят валкирии; невиджани дракони пазят по-стари от самите тях съкровища; боговете се месят в делата на хората - свят, изграден от тялото на великан, и обречен да загине в последната битка на боговете с чудовищата.

— От друга - "Старата Еда" е свят на обективната действителност. Свят с точни, резки очертания, в който

преживяното от боговете се описва чрез непосредствено действие и лаконични изказвания. Свят, в който боговете са надарени с човешки слабости и пороци, свят на песимистичен морал, неосветен от никакви свръхестествени авторитети.

Заедно с казаното по-горе "Старата Еда" е и чисто исландски паметник на културата, защото е създадена на исландска земя, на език, който не се е променил и до наше време.

"Младата Еда" също е създадена в Исландия - през 1222 - 1225 г. от исландския учен и поет Снори Стурлусон. Първоначалната ѝ форма е неизвестна. Ръкописите на "Младата Еда", или, както е прието да се нарича, "Снора Еда" по името на автора ѝ обикновено са преписи и между тях има немалко различия. За най-добър и най-пълен се смята Арнамагнеанският препис от 1350 г.

Съвременната наука определя "Младата Еда" като синтезиран преразказ на "Старата Еда", примесен с елементи от недостигнала до нас от други писмени паметници езическа митология, и като някакъв своеобразен учебник по поетическо изкуство... Всъщност спорът какво точно е "Младата Еда" продължава и до днес, така че, каквото и да се твърди, след време може да излезе просто излишно разточителство на слова и разход на хартия.

Неумиращите думи на "Старата Еда" и "Младата Еда" са преразказани на много от езиците на света. Именно преразказани, а не преведени, което се дължи на изключителните трудности при превода. У нас също има няколко подобни преразказа. Няма да ги изброяваме. За жалост нито един от тях не дава правилна представа за светогледа на древните жители на Скандинавия. И, което е по-важно - нито един от авторите им не споменава, че **СКАНДИНАВСКАТА МИТОЛОГИЯ Е ПРЯКО СВЪРЗАНА С ДНЕСНИТЕ БЪЛГАРСКИ ЗЕМИ...**

Ето какво твърди самият Снори Стурлусон в "Пролог" към "Младата Еда":

"Близо до средата на Земята бил построен град с велика слава. Наричали го тогава Троя, а сега Страна на Турките. Този град, много по-голям от другите, бил построен с типичните за онова време пищност и вещина.

Градът имал един върховен владетел и дванадесет области. Всяка област имала управител, който по своите качества

превъзхождал всички живели дотогава хора по Земята.

Един от тези управители в Троя наричали Мунон или Мнсмон. Той бил женен за дъщерята на върховния владетел Приам, която наричали Троан. Троан и Мнемон имали син с име Трор, който ние наричаме Тор. Тор се възпитавал в Тракия у херцога с име Лорикус. Когато станал на десет зими, той започнал да носи оръжието на своя баща и се отличавал от другите с красотата си и със златната си коса. На дванадесет години бил в пълната си сила - без усилие повдигал от земята десет мечи кожи. Тогава той убил своя възпитател Лорикус и жена му Лора, или Хлора, и завладял тяхното царство Тракия. Ние го наричаме Трудхейм" (Жилището на Силата).

Не е известен изворът, от който той е черпил сведенията за отдалечения на толкова голямо разстояние от Исландия Балкански полуостров. Някои исторически съчинения предават факти, според които вероятните прадеди на скандинавските народи в края на първото хилядолетие преди новата ера и в началото на новата заедно с живеещите около Стара планина траки са извършвали нападения над Делфийското светилище.

Допустима е хипотезата, че при тези нападения е отвлечена Прорицателката на светилището - Сибила (от гр. Сивила). Възможни са и други хипотези.

Все пак в тъмнината на миналото съществуват проблясъци на светлина. За тях говори самият Снори Стурлусон и е доста чудно защо учените не са обърнали внимание на думите му.

"След завладяването на Страната на саксите, франките и готите Один се отправил на север към днешна Швеция. Името на шведския владетел било Гюлви и, когато той узнал, че хората на Один наричали себе си аси и идвали от Азия, посрещнал ги с почести на границата и им дал правото да властват над неговия народ. С идването им настъпило невиждано благоденствие. Навсякъде, където преминавали асите, било така.

Один харесал земите на Швеция и издигнал град, който подобно на Троя разделил на дванадесет области. С течение на времето асите взимали за жени местни девойки и скоро техният език станал езикът на всички северни народи. Но не само езикът води началото си от асите, а и всички наименования на местности, реки, планини и езера. И в Англия има земи, чиито имена не произхождат от английски език, а от друг."

Колкото и странно да звучи, и в нашата страна е същото. Много от имената на реките, планините и местностите нямат български езиков произход. Повечето безспорно са от тракийски, но за други точно определение няма. Например местностите около т. нар. "Ситовски надпис" до село Ситово в Родопите, като Шутгард, Утгард и др., които, съгласете се, звучат малко странно на фона на "Скандинавска митология" в ръцете Ви...

От Издателя

I

СЪЗДАВАНЕТО НА СВЕТА

В началото нямало нищо - нито земя, нито небе, нито пясък, нито хладни вълни. Съществувала една огромна бездна Хинунгагап. На север от нея лежало царството на мъглите - Нифелхейм, а на юг - царството на огъня Муспелхейм.]

Тихо, светло и горещо било в Муспелхейм. Толкова горещо, че освен децата на тази страна - огнените великани - никой не може да живее в нея. В Нифелхейм пък обратно - там господствали вечният студ и мрак.

Но изведнъж в това царство на мъглите бликнал изворът Хвергелмир. Дванадесет мощни реки взели от него своето начало и стремително се понесли на юг, където паднали в Хинунгагап. Жестокият студ на царството на мъглите превръщал водите им в лед, ала Хвергелмир не пресъхвал. Ледовете нараствали и все повече и повече се придвижвали към Муспелхейм. Накрая се приближили дотолкова, че от топлината на Царството на огъня започнали да се топят. Излитащите от Муспелхейм искри се смесили с разтопения лед и му вдъхнали живот. Тогава от бездната Хинунгагап се изправила исполинска фигура. Това бил великият Имир, първото живо същество на света.

В този ден изпод лявата ръка на Имир се появили момченце и момиченце, а от краката му се родил шестглавият великан Трудгелмир. Така от него било положено началото на рода на великаните - хримтурси, - жестоки и коварни, както леда и пламъка, които ги създали.

Заедно с великаните от разтопения лед се появила и кравата Аудумла. Четири млечни реки потекли от цицките на нейното виме. Те именно давали храната на Имир и неговите деца. Пасбища още нямало, естествено, и Аудумла облизвала солените грамади.

Към края на първия ден на върха на една от тези грамади се появили коси, на другия ден - цяла глава, а на края на третия оттам изсочил гигантът Бури. Синът на Бури - Бор, взел за жена великанката Беслу, която му родила трима синове - богове: Один, Вили и Ве.

На братята богове току-що създаденият свят не им харесал. Не можели да понасят и господството на жестокия Имир. Скоро те възстанали против първия от великаните и подир дълга и жестока битка го убили. Рукналата от раните на огромния Имир кръв удавила всички други великани и кравата Аудумла. Само един от внуците на Имир - Бергелмир, успял да построи лодка и да се спаси заедно със съпругата си.

Вече никой не пречел на боговете да създават по свое желание света. От тялото на Имир те изработили Земята във вид на плосък кръг, положили я в средата на огромното Световно море, което се образувало от неговата кръв. Нарекли я Митгард, което ще рече Средна страна. След това те взели черепа на Имир и от него направили небесния свод. От косите му - планините. От костите - дърветата. От зъбите - камъните. А от мозъка му - облаците.

Всеки от четирите ъгъла на небесния свод боговете завили във формата на рог и във всеки рог сложили вятър: в северния - Нордри, в южния - Судри, в западния - Вестри и в източния - Аустри.

От искрите, излетели от Муспелхейм, направили звездите и с тях украсили небесния свод. Едната част закрепили неподвижно, другите, за да знаят винаги времето, сложили така, че да се движат в кръг, който обхождали за година.

Когато Один и братята му свършили, веднага се замислили как да населят света. Веднъж намерили случайно на брега на

морето две дървета - ясен и елха. Боговете ги изрязали и направили от тях мъж и жена. Единият от боговете вдъхнал в тях живот, другият им дал разум, а третият - кръвта и румените бузи... Така били създадени първите хора - мъжът Аск, жената Ембла.

Боговете не забравили и великаните. На изток от Митгард, зад морето, създали за тях страната Йотунхейм и я дали във владение на Бергелмир и неговите потомци.

След време боговете станали повече. На най-стария - Один, се родили много деца, които построили за себе си страна високо над Земята и я нарекли Асгард, а себе си - аси. Но за асите и Асгард ще разкажем после, а сега слушайте как били създадени Луната и Слънцето.

II

ПЪТЕШЕСТВИЕТО НА КРАЛ ГЮЛВИ В АСГАРД

В еднѣж в далечните времена, когато Швеция управлявал добрият и мъдър крал Гюлви, от чужди земи при него дошла никому неизвестна странница. Тя така очаровала Гюлви с удивителните си песни и разкази, че за награда той ѝ предложил толкова земя, колкото четири бика могат да изорат за един ден и една нощ.

Гюлви не знаел, че Гевьон, така се наричала странната жена, била от рода на асите и притежавала чудна сила. Преди да дойде в Швеция, тя дълго време живяла в страната на великаните Йотунхейм, където родила четирима могъщи синове, които умеели да приемат образа на исполински бикове.

Когато Гевьон ги довела от Йотунхейм и ги запрегнала в плуга, те откъснали от Швеция голям къс земя и го отнесли в морето. От този къс се образувал остров, който съществува и сега и се нарича Селунд.

Удивеният Гюлви заразпитвал Гевьон за нейния произход и, като чул, че тя е от рода на асите, се замислил дълбоко.

“Колко велики и мъдри са били тези аси, за да вършат по света всички неща по тяхното желание - казал си той. - Кой ще ми отговори откъде са взимали тази сила? Няма ли над тях още по-велики богове и още по-мъдри, на които и те на свой ред да служат и които да им дават част от своето могъщество?”

Така си мислел Гюлви и в него все по-силно нараствало желанието да разбере истината. Накрая не издържал, решил да напусне двореца си и да странства по света дотогава, докато не намери асите и не получи от самите тях отговор на своите въпроси.

Да не би някой да го познае, той се превърнал в старец (като всички мъдреци Гюлви владее тайните на магьосническото изкуство), облякъл жалка власеница, взел тояга в ръка и като беден странник тръгнал на път.

Дълго бродил по света кралят на Швеция, видял разни народи, бил на юг, на север, на запад и на изток. Ала към когото и да се обръщал, когото и да питал - никой не можел да му каже къде се намира Асгард, чудната страна на асите, и как да стигне до нея.

Така щял да се върне, без нищо да узнае, ако самите велики богове, на които всичко е известно, не разбрали за неговите странствания и не решили да задоволят любопитството му.

И ето веднъж, когато умореният крал на Швеция вървял през едно поле, загубил всяка надежда да намери тези, които търсел, пред него сякаш изпод земята изникнал замък с необикновена височина и красота. Покривите му се издигали над облаците и ярко светели, огрени от слънцето.

Гюлви се вгледал и видял, че те са покрити не с керемиди, а с кръгли щитове, изковани от чисто злато.

"Види се, че съм пристигнал в Асгард - помислил си той. - Нито един земен крал не е толкова богат. Боговете живеят тук и моето скитане по света завърши."

Гюлви приближил предпазливо замъка и съзрял на входа му някакъв човек, който ловко подмятал от едната в другата ръка девет ножа. Седем през цялото време се намирали във въздуха.

Човекът на свой ред видял Гюлви, оставил ножовете и го заразпитвал.

- Казвам се Ганглери и съм беден странник - с нисък поклон отвърнал кралят на Швеция. - Преди няколко дни изгубих пътя и сега сам не зная къде се намирам и как да се върна в своята страна. Уморен и жаден съм и страшно съм отслабнал от глад.

- Влез в замъка и бъди ни гост, Ганглери - рекъл човекът

с ножовете. - Ще те отведа при нашите крале. Те са добри и ти ще получиш от тях каквото ти е необходимо.

Човекът се обърнал и влязъл в замъка. Ганглери го последвал.

"За влизане - ще вляза - помислил си не без страх кралят на Швеция и тревожно се огледал. - Но дали ще мога да изляза обратно?"

Двамата преминали покрай редица зали. Всяка била с големината на градски площад. Вътре се виждали дълги маси, около които седели множество хора от различни племена и народи. Те се хранели и пиели, играели на кости и на други игри и дори не забелязали шведския крал и неговия водач.

Гюлви бил вече уморен от видяното и пътя, когато влезли в зала, поне три пъти по-огромна от предишните. В средата ѝ

имало три трона, на които седели трима души с величава осанка.

- Това са тримата ни крале - казал човекът с ножовете. - Този, който седи на най-ниския трон, се нарича Хар, на средния - Явнахар, а на най-високия - Триди.

Хар със знак заповядал на Гюлви да се приближи и го заразпитвал кой е и за какво е дошъл. С треперещ глас кралят на Швеция повторил, че е беден странник с име Ганглери и че е объркал пътя.

- Не се страхувай от нас, чужденце - произнесъл миролюбиво Хар, забелязал неговото смущение. - Влез смело в която и зала поискаш, седни на която и да е маса - яж, пий каквото душата ти желае, а след това легни да спиш. Утре ще те изпроводят и ще ти покажат накъде да вървиш, за да стигнеш твоята страна.

Ласкавите думи на Хар ободрили мнимия Ганглери. Той набрал смелост и рекъл:

- Дълъг път изминах, няколко дни нито съм ял, нито съм пил, ала нещо по-силно от глада, умората и силната жажда мен ме мъчи - любопитството. Позволи ми да задам няколко въпроса за начало?

- Питай, чужденце - отвърнал благосклонно Хар. - И нека жив да не стана от мястото си, ако поне един от въпросите ти остане без отговор.

Клетвата успокоила Гюлви и той заразпитвал. Часовете един след друг минавали, слънцето се приготвило да залезе, а той задавал и задавал въпросите си. И на всеки получавал отговор.

Така той чул как бил създаден светът, как се появили великаните - хримтурси, боговете и хората. Как по небето се движат Луната и Слънцето. Чул за славните подвизи на асите и за жестоката борба, която те открай време водели с великаните. Чул за странните деца на бога Локи, за вълка Фенрир и за предсказанието на пророчицата Вьолва. И накрая чул за последните дни на света, за здрача на боговете....

Въпросите му свършили и внезапно силна гръмотевица раздрала небето. Гюлви се оказал пак сам в същото поле. Тогава се досетил, че кралете, с които разговарял, били боговете. Решил да се върне вкъщи и да разкаже на хората всичко, което узнал по време на пътешествието си. Разказът му се предавал

от баща на син, от дядо на внуци и така достигнал до наше време.

А ето какво узнал Гюлви...

III

ДЕЦАТА НА МУНДИЛФАРИ

Невесело живеели първите хора. Вечна нощ се разпростирала по света и само бледата светлина на звездите разсейвала тъмнината. Слънце и Луна още нямало, а без тях, знае се, в полетата не зеленеели посевите, в градините не цъфтели дърветата. Тогава Один и братята му доставили от Муспелхейм огъня и от него направили Луната и Слънцето, най-красивите и добри неща, които можело да бъдат създадени.

Боговете били много доволни от плодовете на своя труд, но никак не успявали да измислят как да се движат Луната и Слънцето по небето.

По това време на Земята живеел човек на име Мундилфари, който имал дъщеря и син, необикновено красиви. Той се гордеел много с тях и, като чул за творенията на боговете, нарекъл дъщеря си Сол, което означава Слънце, а сина си Мани - което пък означава Луна.

"Нека всички да знаят, че и самите богове не могат да създадат нищо по-прекрасно от моите деца" - във високомерието си мислел той. Но скоро това му се сторило малко. Разбрал, че в едно от селищата, недалеч от неговото, живеел юноша, който бил толкова красив, че лицето му сияело като най-ярката звезда. Наричали го Глен, което означавало блясък. Мундилфари

решил да омъжи за него своята дъщеря, за да бъдат децата им още по-красиви от родителите си и хората от цялата Земя да им се покланят.

Замисълът на горделивеца станал известен на боговете и в същия ден, когато щяла да стане сватбата, пред младоженците се появил Один.

- Много си горд, Мундилфари - казал той. - Толкова горд, че искаш да се сравняваш с боговете. Ти желаеш хората да се кланят не на нас, а на твоите деца и да им служат. Затова ние решихме да те накажем. От сега нататък Сол и Мани сами ще служат на хората, като взят по небето Луната и Слънцето, чиито имена те носят. Нека тогава всички видят може ли гяхната красота да затъмни красотата на тези, които са създадени от боговете.

Поразеният от мъка и ужас Мундилфари не могъл да пророни и дума в своя защита. Один взел Сол и Мани и се вдигнал с тях на небето. Там сложил Сол в запрегната с двойка бели коне колесница, на предната седалка на която, било закрепено Слънцето. Заповядал всеки ден да я кара по небосвода и само през нощта да я спира. За да не би Слънцето да обгори двояката, той я предпазил с кръгъл щит. А да не е горещо на конете, окачил им на гърдите ковашки мехове, от които през цялото време духа хладен вятър.

На Мани също дали колесница. С нея той трябвало да вози през цялата нощ Луната.

И досега братът и сестрата вярно служат на хората и осветяват Земята - тя през деня, той през нощта. По полетата зреє весело пшеницата, в градините се наливат със сладък сок плодовете и вече никой не помни времето, когато по света господствал мрак и нямало светлина.

IV

СЪЗДАВАНЕТО НА ЕЛФИТЕ И ГНОМИТЕ

От деня, когато на небето се запалило Слънцето, животът на Земята станал радостен и весел. Хората се трудели мирно по своите ниви, всички били доволни, никой не искал да бъде по-знатен и по-богат от другите. Боговете в тези времена често напускали Асгард и странствали по света. Те научили хората да копаят земята и да извличат от нея рудата. Те създали първата наковалня и първия чук. Първите клещи също били създадени от тях. С помощта им били направени останалите инструменти и оръдия на труда. Тогава нямало войни, грабежи и клетвопрестъпления. В планините се добивало много злато, но никой не го продавал, нито трупал, а от него изработвали домашни съдове и пособия. Ето защо този век се наричал златен.

Един ден Один, Вили и Ве търсили желязна руда. Неочаквано в земята намерили червеи, които незнайно защо се впили в месото на Имир. Боговете се замислили неволно. Гледали невзрачните същества и се чудели какво да направят с тях.

- Какво ще правим с тях, братя? - произнесъл накрая Ве.-
Населихме света и си мисля, че такива създания не са нужни никому. Може би трябва просто да ги унищожим?

- Не бързай. Ние населихме повърхността на Земята, ала

за нейните недра забравихме - възразил му Один. - Хайде от тези червеи да създадем малки човечета - гноми, или черни елфи и да им дадем да властват над подземното царство, което ще се казва Сварталвхейм, т.е. Страната на черните елфи.

- А ако им омръзне да живеят там и поискат да илязат навън, към светлината и слънцето? - попитал Вили.

- Ако им омръзне, братко - успокоил го Один, - ще направим така, че слънчевите лъчи да ги превръщат веднага в камък. И ако те го знаят, завинаги ще останат да живеят под земята.

- Е, ако всичко стане така, както казваш, съгласен съм с теб - казал Ве. - Но ние, мисля, забравихме не само земните недра, забравихме и въздуха? Хайде да превърнем едни от червеите в черни елфи, в гноми, както Один рече, а от другите да създадем светлите елфи и с тях да населим въздуха между Земята и Асгард. Тяхната страна да наречем Льосалвхейм, или Страната на светлите елфи.

Така и станало.

Черните елфи, наричани гноми, скоро станали изкусни майстори. Никой по-добре от тях не умеел да обработва скъпоценните камъни и металите и, както по-късно ще разберете, самите богове нерядко се обръщали към тях за помощ.

Светлите елфи пък се научили да отглеждат най-красивите и най-ароматните цветя. Оттогава всяка година покриват с тях Земята, за да е тя по-хубава и още по-прекрасна.

V

НОРНИТЕ

Безгрижно и щастливо живели хората през златния век. Но той дълго не продължил. От изток, от страната на великаните, пристигнали в Митгард три жени. Едната - стара и сбръчкана, казвали ѝ Урд (Минало), другата - на средна възраст, казвали ѝ Верданди (Настояще), третата - почти девойка, наричали я Скулд (Бъдеще). Тези три жени били норни - вълшебници, надарени с чудната дарба да определят съдбата на света, хората, дори на боговете.

- Скоро, много скоро жаждата за злато, стремежът за трупане на богатства ще проникнат в сърцата на хората. Тогава златният век ще свърши - каза Урд.

- Хората ще започнат да се убиват и лъжат един друг заради златото. С блясъка си то ще ослепи много славни герои и те ще загинат в борбата за него - произнесла Верданди.

- Ще бъде, както вие казахте - потвърдила Скулд, най-младата. - Но ще дойде време и златото ще загуби своята власт над хората. Тогава те отново ще бъдат щастливи.

- Жаждата за злато ще завладее не само хората, но и боговете. Те също ще проливат кръв и ще нарушават своите клетви и обещания - пак заговорила най-старата норна.

- Великаните ще започнат война с боговете. Тя ще продължи много години и ще завърши с тяхната гибел - изрекла средната

норна.

- Ще бъде, както нарекохте, но не всички богове ще загинат - възразила най-младата. - Техните деца и тези от тях, които нямат вина за убийства и клетвопрестъпления, ще останат живи и ще управляват новия свят, който ще се роди от гибелта на стария.

Предсказанията на норните започнали да се сбъдват. В сърцата на хората постепенно се промъкнали алчността и жаждата да забогатеят. Мнозина изоставили спокойния труд, заменили мотиките и лопатите с мечове и копия и започнали да воюват помежду си. А заедно с войните дошли по Земята лишенията и престъпленията.

Слънцето светело както преди, но никой вече не бил щастлив. Сбъднало се и друго предсказание на норните. Великаните и боговете започнали жестока война, която и до днес продължава. Безсилни да завладеят Асгард и да победят асите, хримтурсите прехвърлили гнева си върху хората. На тях са подвластни всички враждебни за човека стихии. Те изпращат на Земята студа, сушата, бурите и града и хвърлят от планините огромни лавини, под които загиват цели селища.

За да защитят Митгард от великаните, боговете го заобиколили с високи планини, които изработили от веждите на Имир. Ала великаните често се прехвърлят през тях и тежко и горко на онзи, който попадне на техния път.

Желанието на великаните достигнало дотам, че да унищожат веднъж завинаги света, те насъскали срещу Слънцето и Луната два огромни вълка - Скол и Хати. И досега Скол тича след Слънцето, а Хати преследва Луната. Сол и Мани са принудени да бягат дотогава, докато не се скрият зад планините.

Единственият, от когото се страхуват великаните, това е богът на гръмотевицата - Тор. Но за него - по-късно. Време е вече да разкажем за Асгард и асите.

VI

АСГАРД И АСИТЕ

Високо над облаците, толкова високо, че даже най-зоркото човешко око не може да я зърне, се намира прекрасната страна на боговете Асгард. Тънък, но здрав мост Биврьост (хората го наричат дъга), свързва Асгард със Земята. Лошо ще се случи на онзи, който без знанието на боговете се осмели да се качи на него. Червената част на дъгата-мост - това е вечен, никога не загасващ огън. За боговете той е безвреден, но всеки от смъртните, който се докосне до него, ще бъде изгорен.

В средата на Асгард се издига върхът на исполинския ясен Игдрасил. Неговите клони се разпростират над целия свят, а корените му лежат в три страни - Нифелхейм, Йотунхейм и Митгард. От тях извират чудни извори. Първият, Хвергелмир, се намира в Нифелхейм - за него стана вече дума. Вторият тече в Йотунхейм. Той е изворът на мъдростта. Пази го страшният великан Мимир.

Третият извор, Урд, се намира в Митгард. Водите му са прозрачни и чисти. Който се изкъпе в тях, става бял като снега. Привечер над Урд се издига като гъста мъгла медена роса, която поръсва всички цветя на Земята. Пчелите я събират от тях и правят най-сладкото нещо на света - меда.

До извора са се заселили мъдрите норни. Тук е техният

дворец, от който те определят съдбата на хората от първия до последния ден на живота им.

Върхът на ясена Игдрасил се нарича Лерад. На него е кацнал гигантски орел, а по клоните му подскача напред-назад палавата катеричка Рататоск. Около Лерад, най-високото място в Асгард, е поставен тронът на Владетеля на света, най-стария от боговете - Один. От трона той вижда всичко, което става в Асгард, Митгард и дори в далечната Йотунхейм.

Один е бащата на всички аси и най-мъдрият от жителите на света. Някога, в своята младост, той отишъл при Мимир и го помолил да пие вода от неговия извор.

- Нищо даром не се дава, особено умът - отговорил великанът. - Каж ми в замяна какво ще получа?

- Всичко, което пожелаеш - казал Один. - За нищо не ми е жал, защото по-скъпа от всичко е мъдростта.

- Дай ми тогава дясното си око - поискал Мимир.

Один се позамислил.

- Добре, Мимир, съгласен съм. Умният с едно око вижда повече, отколкото глупавият с двете.

Така загубил Один едното си око. Но в замяна пък пил от извора на мъдростта и повече за него нямало тайни нито в настоящето, нито в миналото, нито в бъдещето.

На раменете на Владетеля на света са кацнали два гарвана - Хугин и Муниин. В краката му лежат вълците Гери и Фреки. Хугин и Муниин облитат всеки ден Земята, вълците я обхождат нощем и четиримата разказват после на своя стопанин каквото са чули и видели.

На главата си Один е сложил златен шлем, в дясната си ръка държи копието Гунгнир, което никога не пропуска целта и поражява смъртно онзи, когото пронизе. Конят на бащата на боговете е осемногийт жребец Слейпнир. Този кон може да върви не само по земята, но и да лети във въздуха. Один често обикаля с него света. Невидим за хората, взима участие в техните сражения и помага на най-достойните да удържат победата.

Один обича да ходи и пеша. Загърнат в старо синьо наметало, с широкопола шапка, като беден странник той се скита по Земята и тежко и горко на онзи, който, забравил законите на гостоприемството, го прогони от прага си.

Дворецът на Один - Валхала, е най-големият и най-

красивият в Асгард. Има петстотин и четиридесет просторни зали, в които живеят храбрите воители, паднали в битка с враговете. Всеки ден те колят огромния глиган Сехримнир, от чието месо приготвят вкусни ястия. А винаги на следващото утро глиганът отново оживява - такъв, какъвто е бил вчера. Воините пият вкусното и силно като стара медовина мляко на козата Хейдрун, която пасе от върха на ясена Игдрасил листата и младите му клонки. Хейдрун дава толкова много мляко, че то стига за всички жители на Асгард.

Само старейшината на асите Один няма нужда от храна. Той никога не се храни и живее от това, че пие мед или брага*.

Освен Один в Асгард живеят още дванадесет богове - аси.

По право първият е най-старият син на Один, Богът на гръмотевицата Тор, могъщ червенобрад богатир. Тор не е толкова мъдър, колкото своя баща, но пък в замяна на това никой по света не може да се равнява с него по сила. Както и няма човек или бог, който може да изброи неговите подвизи.

Тор е син на богинята на Земята Йорд и покровителства и охранява къщите и нивите на селяните от нападенията на великаните - хримтурси. Не случайно се говори, че ако го нямало, те биха унищожили набързо цялата Земя.

Богът на гръмотевицата е толкова тежък и огромен, че нито един кон не можел да го удържи. Затова той ходел пеш или се носел по небето и земята в своята обкована с желязо колесница, запрегната с два козела - Тангиостър и Тангриснир. Козлите били по-бързи от ветровете, по-бързидори от осмоногия жребец на Один - Слейпнир. И носели като стрела своя стопанин през морета, гори и планини.

Тор носел вълшебен пояс, който два пъти увеличавал неговата и без това необикновена сила. На ръцете си имал дебели железни ръкавици и вместо копие, меч или лък негово оръжие бил железният чук Мьолнир, който разбивал на пясък най-големите и здрави скали.

Богът на гръмотевицата не стоял много в Асгард - денем и нощем се сражавал на изток с великаните. Но когато Асгард била заплашена от зли сили, асите трябвало да извикат името му и той веднага се притичвал на помощ.

По-младият брат на Тор, Богът на пролетта и най-добрият сред асите, син на Один и богинята Фриг, наричали Балдр. С идването на Балдр на Земята в нея се пробужда животът и

всичко става по-светло и красиво.

Третият от асите и най-храбрият от тях бил Богът на войната Тюр, син на Владетеля на света и сестрата на морския великан Хюмир. Тюр имал само лява ръка, защото дясната загубил, като спасявал боговете от едно страшно чудовище (ще прочетете по-късно за него). Това не му пречело да бъде изкусен воин и да взима участие във всички сражения.

Хеймдал, наричали го още Мъдрият ас, бил верен пазител на моста от дъга Биврьост. Мъдрият ас виждал еднакво добре през деня и нощта и от разстояние сто мили чувал как растат тревите по полетата и как се движат вълните по моретата. Той спял малко и сънят му бил толкова лек, колкото и сънят на птиците. Зъбите му били от чисто злато, а на пояса носел златен рог, звукът от който се чувал по всички страни на света.

Браги бил Богът на поетите и скалдите**. Никой по-добре от него не умее да съчинява стихове и песни. Онзи, който желяз да стане поет, бил длъжен да потърси неговото покровителство.

Хьод, или Слепият ас, както Тюр, Хеймдал и Браги, също бил син на Один. Той притежавал огромна сила, но никога не напуснал Асгард, рядко дори излизал от своя дворец.

Богът Видар наричали Мълчаливият ас, защото не обичал много-много да говори. Независимо от това той бил мъдър и храбър и също толкова могъщ като Тор. Бил син на Один и великанката Грид.

Доведеният син на Тор - Ул, бил забележителен стрелец с лък. Стрелите му попадали винаги в целта, без значение колко далеч и колко малка била тя. Ул умеел по-бързо от всички да се пързаля със ски. От него това изкуство научили и хората.

Богът Ньорд не бил ас. Произхождал от рода на духоветевани, за които се разказва по-нататък. Ньорд покровителствал мореплаването и му били подвластни ветровете и моретата по света. Той бил най-богатият от асите и, както всички вани, много добър.

Богът на лятото Фрейр, неговият син, малко отстъпвал по красота на самия Балдър и също като баща си бил добър. Фрейр изпращал на хората добри добиви. Не обичал войните, разприте и покровителствал мира както между отделните хора, така и между всички народи.

Последният от боговете, Богът на огъня Локи, не бил нито

ас, нито ван. Той произхождал от рода на великаните, но асите му разрешили да живее в Асгард заради неговите необикновени ум и хитрост.

Локи бил висок, смел и красив, но много коварен и зъл. С пакостите и лудориите си често подлагал боговете на опасност, от която после благодарение на своите съобразителност, изобретателност и ловкост сам ги измъквал. От Бога на огъня винаги можело да се очаква изненада - лошо или добро, затова никой не разчитал на него особено.

Над живеещите в Асгард богини по право властвала жената на Один богинята Фриг. Тя била мъдра колкото Владетелят на света, но никога не говорела за това, което знаела или можела. Подобно на мъжа си и тя често слизала на Земята и, преоблечена, бродела сред хората. Винаги им помагала в техните неволи и грижи.

Дъщерята на Ньорд и сестра на Фрейр, богинята на любовта Фрея, още наричали и Ванадис, тъй като била от рода на ваните, била втората след Фриг в Асгард. А нейното сърце било толкова нежно, че усещала страданията на всичко живо. Фрея притежавала вълшебна соколова премяна и често с образа на сокол летяла над облаците. Имала и чудна златна огърлица с име Брисингамен. А когато тази богиня плачела, от очите и капели златни съзи.

Съпругата на Браги, нежната и кротка Идун, била богиня на вечната младост. Тя била скромна и тиха, но без нея асите отдавна нямало да са между живите. Идун притежавала вълшебна кошница с ябълките на вечната младост, с които угощавала боговете. Кошницата никога не се опразвала, на мястото на изядената ябълка винаги се появявала нова.

Богинята Ейр лекувала всички болести и рани. Затова била покровителка на лекарите.

Майката на Тор, както казахме, била Богинята на Земята Йорд, а съпругата му Сив - Богиня на плодородието. По красота Сив отстъпвала само на Фрея, а като нейните коси нямал никой по света.

Богинята Льовн освещавала браковете между мъжете и жените. А богинята Съовн пазела домовете на хората от крадци и се стараела те да живеят мирно и задружно.

Богинята Вар слушала и записвала клетвите и обещанията на хората. Богините Фула, Сага, Хлин и Гна прислугвали на

Фриг и изпълнявали нейните поръчения.

Освен боговете и богините в Асгард живеели и прекрасните девици - воители - валкирии. Тяхна предводителка била Фрея. Валкириите невидими вземат участие във всяка битка и даряват победата на този, на когото боговете я присъдят. После отнасят падналите в боя воители във Валхала и там им прислугват на масите.

Така е устроен Асгард и тези са неговите жители. А сега, когато се знае всичко за асите, послушайте разказите за техните подвизи. Чуйте онова, което се е случило с боговете преди, това, което ще се случи утре, в последните дни на света. Чуйте за подвизите на могъщия Тор, за хитростите на Богът на огъня и за неговите страшни деца.

* Домашна бира - бел. ред.

** Аед, гуслар в българския вариант. - бел. ред.

VII

ДЕЦАТА НА ЛОКИ

Дълго преди великаните да започнат войната с асите, Богът на огъня странствал по света. Спрял се в Йотунхейм и три години живял у великанката Ангробода. Тя му родила за това време три деца: момиче Хел, змията Йормунганд и вълчето Фенрир.

Богът на огъня се върнал обратно в Асгард и на никого не разказвал за спирането си в страната на великаните. Но Один скоро разбрал за неговите деца и отишъл при извора Урд, за да попита норните за тяхната съдба.

- Гледайте, гледайте, самият мъдър Баща на боговете при нас е пристигнал - едва зърнала го, възкликнала най-старата норна. - Но той от нас ще чуе вести недобри.

- Пристигнал е да чуе, че задълго от спокойствие ще се лиши - прибавила средната норна.

- Да, така е. Дошъл е да чуе истината за децата на Локи и великанката Ангробода - потвърдила и най-малката.

- Ако знаете защо съм тук, отговорете ми тогава на въпроса, който исках да ви задам - казал Один.

- Ще ти отговорим - подхванала отново Урд. - Макар за теб по-добре е да не чуваш нашите слова. Знай, че тези, за които си дошъл да питаш, много нещастие ще причинят на боговете.

- Две от тях смъртта ще донесат на теб и на най-големия

ти син, а третата след вас ще управлява и царството и ще бъде царството на тъмнината и смъртта - добавила Верданди.

- Да, така ще бъде - вълкът теб ще убие, змията - Тор, но и те самите ще загинат. Царството на третата пък, няма да го бъде дълго. Животът над смъртта ще възтържествува, а светлината ще победи тъмнината - казаха Скулд.

Тъжен и замислен се върнал Один в Асгард. Викнал при него всички богове и предал думите на норните, а Тор изпратил в Йотунхейм да доведе децата на Локи.

Асите го изслушали с нарастваща тревога. Но още повече се изплашили и разтревожили, когато Богът на гръмотевицата довел с колесницата си Хел, Йормунганд и Фенрир.

Още съвсем малка, Хел била с две глави по-висока от своята гигантска майка. Лявата половина на лицето и тялото ѝ била червена като сурово месо, а дясната - синьо-черна, каквото е беззвездното небе в страната на вечната нощ.

Змията Йормунганд, втората дъщеря на Ангробода, също не била пораснала още, но вече била дълга петдесет крачки и от устата ѝ течала смъртоносна отрова. Светлозелените и очи святкали с безпощадна злоба.

В сравнение със своите сестри Фенрир изглеждал най-безобиден. На ръст бил колкото обикновен вълк и се държал ласкаво и весело. Това се харесало на боговете. Нищо опасно нямало в него. И те решили да го оставят при себе си.

Седнал на трона си, Один внимателно огледал и трите деца на Локи.

- Чуй ме, Хел - произнесъл Бащата на боговете. - Ти си така голяма и силна, че ние тук решихме да ти дадем във владение една цяла страна. Тя се намира под земята, дори под Сварталвхейм, и я населяват душите на умрелите, които са недостойни да живеят във Валхала. Върви там и повече никога не се появявай на повърхността на Земята.

- Съгласна съм - свела глава Хел.

- Ти, Йормунганд - продължил Один, - ще живееш на дъното на Световното море. Само там за теб ще се намерят достатъчно място и храна.

- С-съгласна съм - изсъскала Йормунганд, свила се на кълбо и загледала боговете с немигащите си очи.

- Ти, Фенрир, ще живееш в Асгард и ние ще те възпитаваме - казал Один.

Вълчето нищо не отговорило. Било още малко и глупаво и дори не знаело да говори.

Хел още същия ден се отправила в царството на мъртвите, където и досега повелява над душите на умрелите и зорко следи за това нито един от тях да не избяга на свобода.

Змията Йормунганд се спуснала на дъното на Световното море, където пораснала толкова, че опасала като пръстен цялата Земя и сложила глава върху собствената си опашка. От този ден престанали да я наричат Йормунганд и й дали името Митгард, което означава "Световна змия".

Фенрир цяла година живял в Асгард и с всеки час ставал все по-голям и по-голям. И скоро игрилото някога вълче се превърнало в такова чудовище, до което никой освен Тюр, Богът на войната, който го хранел, не смеел да се приближи.

Тогава асите решили да вържат Фенрир по-здраво и повече от месец се трудили и изковали верига, която си мислели, че ще го удържи, ако нещо му хрумне да направи. Веригата се казвала Лединг и била най-дебелата в света. Боговете я отнесли при Фенрир.

- Ти израсна вече, Фенрир - казали му те. - Време е да изпитаме твоята сила. Опитай се да скасът тази верига и направиш ли го, ще си достоен да живееш в Асгард.

Фенрир звено по звено огледал внимателно Лединг и отговорил:

- Добре. Сложете я на врата ми.

Доволни, че всичко станало толкова лесно, боговете изпълнили неговото желание.

- А сега се отместете - казало вълчето.

Веднага щом изрекъл тези думи, тръснал глава и Лединг със звън се разпиляла на парчета.

- Виждате ли, че съм достоен да живея сред вас - гордо заявил Фенрир и се върнал да легне на мястото си.

- Да, Фенрир, достоен си да живееш сред нас - спогледали се боговете и побързали да си отидат, за да направят втора верига.

Три месеца минали, преди боговете да изковат Дроми, която била точно три пъти по-дебела от Лединг.

- Тази Фенрир няма да разкъса - казвали си един на друг те, когато я носели към вълчето.

Но когато то станало на крака, за да ги приветства, те

забелязали, че гърбът му се извисявал над покривите на Валхала, веселото им настроение набързо се изпарило.

Фенрир още по-внимателно от първия път огледал Дроми.

- Новата верига е още по-дебела от старата, ала и моите сили се увеличиха. С удоволствие ще я изпробвам.

Той подложил врата си да му надянат веригата. Но едва помръднал глава, тя се скъсала и паднала на земята.

Поразените богове се събрали на съвет.

- Трета верига няма смисъл да правим, все едно, докато я изковем, Фенрир ще порасне още повече и ще я скъса като първите две - казали боговете.

- Добре тогава. Да се обърнем за помощ към гномите ли? - изгледал ги поред Один. - Може пък на тях да се удаде онова, което ние не успяхме да постигнем.

Повикал Скюрмир, вестносеца на асите, и го изпратил в Сварталвхейм. Гномите изслушали молбата на Бащата на боговете и дълго умували и спорили помежду си от какъв метал да изковат веригата.

- Ние няма да я правим от метал - рекъл накрая най-старият от тях.

- Ще я направим от корените на планините, брадите на жените, шума от котешките стъпки, слюнките на птиците, гласовете на рибите и сухожилията на мечките. И си мисля, че такава верига дори Фенрир няма да разкъса.

Така се и получило. Подир два месеца донесъл на боговете веригата Глейпнир, направена по съвета на старейшината на гномите.

Оттогава стъпките на котките станали безшумни, жените нямат бради, планините - корени, птиците - слюнки, рибите - глас, а мечките - сухожилия.

Когато асите видели Глейпнир, били много удивени и много разочаровани. Глейпнир била дебела не повече от човешка ръка и мека като вълна. Колкото по-се разтегляла, толкова по-тънка ставала.

Все пак трябвало да опитат и да я надянат на врата на Фенрир. За да са спокойни, Боговете решили да го отведат на остров Лингви, който се намирал далеч в Световното море, където, ако нещо се случело, вълчето не ще можело да причини вреда на никого.

- Длъжен си да се подложиш на последното и най-важно

изпитание, Фенрир - казали боговете, като пристигнали при най-малкото от децата на Локи. - Ако и него издържиш, славата ти ще се разнесе из целия свят. Ала за това, където ние те отведем, ще трябва да отидеш.

- Готов съм - съгласило се без повече уговорки вълчето.

Но когато асите го отвели на остров Лингви и поискали да му сложат Глейпнир, то се озъбило сърдито.

- Веригата е толкова тънка, че, ако не е вълшебна, нищо не ми струва да я разкъсам. Но ако е вълшебна, то независимо от силата ми, мога и да не я разкъсам. Значи или ще стана ваш пленник, или няма да постигна никаква слава.

- Грешеш, Фенрир - възразил Один. - Ако ти не скъсаш Глейпнир, значи си толкова слаб и ние няма защо да се страхуваме от теб и веднага ще ти дадем свободата. Но ако я скъсаш, нищо няма да загубиш.

- Говориш мъдри неща - усмихнало се вълчето. - Добре, ще ви разреша да ме подложите и на това изпитание само ако някой от вас вместо залог, сложи в устата ми своята дясна ръка.

Всички аси неволно навели глави и единствено Тюр храбро пристъпил напред.

- Аз ще го направя - казал простичко той и сложил дясната си ръка в огромната паст на Фенрир.

Вълчето много внимателно я обхванало с острите си зъби.

- А сега ми сложете веригата Глейпнир - произнесло глухо то.

Боговете облекчено въздъхнали и, като гледали със страх Тюр, надянали Глейпнир на шията му. Другият ѝ край бил закрепен към огромна скала. Фенрир разтърсил глава, затеглил силно и по-силно, но чудната верига не се късала.

- Не, не мога да я разкъсам - полузадушен произнесъл той. - Освободете ме.

Асите не помръднали от местата си.

- Аха, така ли, значи излъгали сте ме? - заръмжал бясно Фенрир, с леко движение на челюстите си откъснал ръката на Тюр и се нахвърлил върху останалите аси.

Тогавя насреща му излязъл Хеймдал, който с голяма бързина втъкнал мечата си в отворената му уста. Острието се забило в горната челюст, дръжката опряла в долната и то не могло да ги затвори. От болка и злоба зловещо завило.

Докато едни от боговете превръзвали раната на Тюр,

другите заедно с Один взели скалата, към която бил привързан Глейпнир, и я спуснали дълбоко под земята. Там страшният вълк живее и досега, расте и набира сили в очакване на този миг, когато трябва да изпълни предсказаното от норните.

Така асите за дълго време се избавили от страшните деца на Бога на огъня. Скоро получили и надеждно оръжие срещу великаните. И тогава се случило ето какво.

VIII

КОСИТЕ НА СИВ

Каза се вече, че съпругата на Тор, богинята на плодородието Сив, по красотата отстъпвала само на Фрея и се славела по света със забележителните си коси. Сега ще разкажем как ги е получила.

Някога тя имала дълги светлоруси коси, с които много се гордееа.

Веднъж Локи от завист към Тор се прокраднал през нощта до ложето на Сив и остригал косите ѝ до корените. Сив се събудила и веднага забелязала какво е направил и завикала Тор за помощ. Коварният бог не бил отишъл далеч и Тор пристигнал. В първия миг не могъл да дойде на себе си от удивление, после, като разбрал кой може да го е направил, удивлението му се сменило с необузdana ярост. Веднага се втурнал да гони Локи.

Доволен от жестоката си шега, Богът на огъня спокойно си седял под клоните на Лерад и с интерес наблюдавал забавните скокове на катерицата Рататоск. Неочаквано пред него с целия си огромен ръст се изправил най-силният от асите.

От гняв гъстите коси на Тор се изправили, очите му се надели с кръв, а рижата му брада се тресяла от ярост.

- Готви се за смъртта, Локи! - прокълтя гласът му. - Сега ще ступя всичките ти кости!

- Пощади ме, Тор! - промълвил не на шега изплашеният Бог на огъня.

- Пощади ме и аз ще поправа своята вина!

- Лъжеш! Как, като си остригал косите на Сив, ще ги върнеш обратно, мошенико!

- Ще отида при гномите, Тор. Знаеш какви прекрасни неща те изработват. Сигурно ще успеят да направят и коси, при това от чисто злато. Заклевам ти се в това, Тор!

Тор знаел, че дори такъв лъжец, какъвто е Локи, няма да посмее да наруши клетвата си. Сдържал гнева си и пуснал хитрия бог.

Доволен, че така лесно се отървал от надвисналата над главата му смърт, Локи като стрела се понесъл към страната на гномите.

Сред подземните жители имало немало добри майстори. Но особено се славели с изкуството си братята Ивалди. Точно при тях отишъл Локи.

Братята гноми се зараждали на молбата на бога. Те искали отдавна да покажат на боговете необикновеното си изкуство. Веднага се заловили за работа и след час косите на Сив станали готови. Те били тънки като паяжина, дълги и гъсти и - нещо удивително - сложени на главата, мигновено зараствали и продължавали да растат като истински, независимо че били изковани от чисто злато.

Богът на огъня облекчено отдъхнал и вече искал да ги отенсе на Тор, но братята го спрели.

- Почакай още мъничко. Още не сме свършили.

Локи ги послушал. И с интерес загледал как гномите отново заразмахвали своите малки чукчета. Скоро изковали покрито с фина резба дълго копие и малък кораб. Копието се наричало Гунгнир. Имало възшебното свойство да пробива и най-дебелите брони и щитове и да разбива на късчета и най-закалените мечове.

Още по-забележителен бил корабът. Нарекли го "Скидбладнир" и в която посока да тръгнел, в платната му винаги духал попътен вятър.

"Скидбладнир" бил най-големият кораб на света, но можел да се огъне така - сякаш бил направен от обикновен плат, - че ставал толкова мъничък и спокойно се събирал в пазвата или пък се затъквал на пояса. Най-старият от братята Ивалди подал направеното на Локи и казал:

- Тези неща са подаръци на боговете. Отнеси ги в Асгард и ги дай: копието Гунгнир - на Один, корабът "Скидбладнир" - на Фрейр, а косите - на Тор.

Локи благодарил на братята и поел обратния път. Почти излизал от подземното царство, когато в една от пещерите случайно съзрял гнома Брок и брат му Синдри. Верен на характера си, на Бога на огъня му се приискало да ги подразни.

- Ей, вие жалки майстори! - извикал им Локи. - Я погледнете какво нося и се поучете как трябва да се работи истински...

Гномът Синдри бил опитен и изкусен майстор. Внимателно разгледал косите, кораба и копието и казал:

- Прекрасно са изработени, спор няма. Но аз мога да направя още по-хубави неща.

- Ти просто си жалък самохвалко! - продължил да го дразни Локи. - Какво е твоето изкуство в сравнение с това на братята Ивалди! Готов съм да склуча с теб облог и залагам главата си в замяна на твоята, че ти никога няма да направиш нещо по-хубаво от косите, кораба и копието.

- Ще се обзаложим за главите си, добре! - отвърнал Синдри спокойно. - Загубиш ли, предупреждавам те, че без жалост ще я отсека. А сега изчакай и ще видиш самохвалко ли съм или не.

Синдри влязъл в пещерата, където се намирала работилницата му, сложил в огнището къс злато и заповядал на брат си непрекъснато да раздухва с ковашките мехове огъня.

- Запомни, че, ако за миг прекъснеш работата, ние сме загубени - прошепнал той на Брок и напуснал работилницата.

Локи започнал вече да се разкайва, че така лекомислено заложил главата си. Решил, че нищо няма да му струва, ако попречи на Синдри да загуби баса. Превърнал се в муха и започнал да хапе Брок по лицето.

Гномът се мръщел, тръскал глава, подскачал от болките, но не захвърлил работата си. Скоро влязъл Синдри и Локи побързал да върне обичайния си вид.

Синдри приближил и извадил от огнището златен пръстен, по-красив от който Богът на огъня не бил виждал.

- Готово! Това е Драупнир - казал Синдри. - Който го носи на пръста си, всеки девети ден той ще му донася още осем такива пръстена.

- Не е направен лошо! - казал Локи. - Но ми се струва, че корабът и копието на братята Ивалди са по-добри.

Синдри нищо не му отвърнал. Сложил в огнището стара свинска кожа, повторил на брат си това, което казал преди малко, и пак излязъл.

Локи истински започнал да се страхува за главата си. Отново се превърнал в муха и с още по-голяма настървеност продължил да хапе Брок по шията, лицето и челото.

Бедният гном почервенял като рак. Обливал се в пот, подскачал и едва се сдържал да не захвърли работата и да прогони нахалната муха. Търпението му почти се изчерпало и Синдри влязъл. С влизането му от огнището изскочил огромен глиган с четина от чисто злато.

- Това е глиганът Гулинбурсти. Той е толкова бърз, колкото осмоногия Слейпнир и може да носи ездача си през гори, планини и морета леко и свободно, сякаш върви по гладък път.

- Глиганът е добър, все пак копието Гунгнир е по-добро от него! - казал Локи.

И сега Синдри не казал нито дума. Сложил в огнището къс желязо, предупредил брат си да е особено внимателен и излязъл.

Локи почувствал, че е в голяма опасност и ще загуби главата си.

За трети път се превърнал в муха и яростно се нахвърлил върху Брок. Издебнал го, кацнал на окото му и безжалостно започнал да го хапе.

Брок не издържал, захвърлил работата и се хванал за окото. В същия миг на прага застанал Синдри. Приблизил се бързо до огнището и извадил от него тежък железен чук.

- Това е Мьолнир - обърнал се той към Локи, който си седял мирно в ъгъла, сякаш нищо не се е случило. - В света няма нищо, което да може да издържи неговия удар. И порази ли целта, той се връща сам в ръката на стопанина си. Кажете ми сега, кое от направеното от братята Ивалди може да бъде сравнено с него?

- По-добре да отидем при боговете и нека те да решат кой от нас е загубил облога - отвърнал Локи смутено.

Синдри кимнал в съгласие, взел пръстена, глигана и чука и двамата поели към Асгард. След няколко часа стигнали извора Урд. Край него от незапомнени времена боговете решавали по право споровете между тях самите и тези между хората. На един от хълмовете седели Один, Фрейр и Тор.

Локи се приближил и предал на Один Гунгнир, на Фрейр - кораба "Скидбладнир", на Тор - златните коси на Сив. После

пристъпил Синдри, разказал за облога си с бога на огъня и дал на Один пръстена Драупнир, глигана Гулинбурсти - на Фрейр и чукут Мьолнир - на Тор.

Боговете не се съвещавали много дълго. Мьолнир единодушно бил признат за най-доброто оръжие срещу великаните и най-хубавото от направените от гномите неща.

- Прости се с главата си Локи, защото смятам веднага да я отрежа! - доволен от приетото решение се обърнал към Бога на огъня Синдри.

- Преди да я отрежеш, ще е необходимо да ме хванеш! - рекъл насмешливо Локи. - А за това трябва да бягаш по-бързо от мен!

Локи обул крилатите си сандали и като вихър се понесъл в небето.

- Това е нечестно! Загуби облога и си длъжен да ми дадеш главата си! - извикал Синдри. - Хвани го, Тор!

Правдата била на страната на гнома и Тор се спуснал подир беглеца. Той бягал по-бързо и за него не представлявала трудност да го настигне и хване. Не минало и час и Тор се върнал обратно заедно с дърпащия се Локи.

- Няма да ми избягаш вече! - радостно възкликнал Синдри и се приближил с нож в ръката към Бога на огъня.

- Чакай! - извикал Локи. - Облогът беше сключен само за главата ми, но не и за шията. Тя си е моя и ти нямаш право да я пипаш!

Синдри спрял и се замислил, после прибрал ножа.

- Хитър си и съумя да се спасиш! - със съжаление изрекъл той. - Не мога да отрежа главата ти, без да докосна шията. Но ненаказан няма да те оставя. Ще зашия лъжливата ти уста, за да не можеш повече никога да се хвалиш и предизвикваш някого.

Гномът извадил от джоба си шило и пробил на няколко места устните на Локи. След което здраво ги съшил с ремъци. Уви! Не успял още да се скрие от очите на боговете, Богът на огъня се освободил от ремъците и продължил да лъже и да се хвали както преди.

Боговете не му се сърдели. Благодарение на неговите предизвикателства Один получил забележителния пръстен Драупнир, Фрейр - необикновения глиган Гулинбурсти, а Тор - чука Мьолнир, който станал най-голямата заплаха за великаните.

Не му се сърдела и Сив. Тя получила най-прекрасните коси на света.

IX

ПИТИЕТО НА ПОЕЗИЯТА

На запад от Асгард от незапомнени времена се намирала Ванхейм, царството на могъщите и добри духове - ваните. Ваните никога и на никого не причинявали зло. Рядко излизали извън пределите на своята страна и не им се случвало често да се срещат с хората или великаните.

Много време асите и ваните живели в мир. Но когато от Йотунхейм дошли норните и златният век свършил, асите с все по-голяма завист загледали огромните богатства на съседите си. Завистта е лош съветник. Тъй като не виждали друг начин да им отемат богатствата, асите решили да ги вземат със сила.

Когато получил Мьолнир от гномите, Тор веднага отишъл на изток, за да се сражава с великаните. Один знаел, че най-големият му син няма да им позволи, каквото и да се случи, да се доближат до Асгард. Затова събрал боговете и ги повел към Ванхейм.

Добрите духове излезли насреща им да се защитават. Один метнал своето неотразимо копие и така извършил първото в света убийство заради злато. Сбъднало се още едно от предсказанията на норните - боговете пролели кръв, за което рано или късно щели да заплатят със своята.

Започналата война не им донесла желаното богатство,

нито пък слава. Задружните и свободолюбиви вани отблъсквали успешно нападение след нападение на боговете, прогонили ги обратно в Асгард и обсадили страната от всички страни.

Асите побързали да сключат мир с тях и да обменят заложници. Дали за заложник на ваните Хьонир, а те изпратили Ньорд заедно с двете му деца - Фрейр и Фрея, които и досега живеят в Асгард.

Подир размяната в знак на вечна и нерушима дружба асите и ваните се изплюли в златен съд и от събраната слюнка изваяли джуджето Квасир.

Квасир бил най-умното и учено същество на света, защото съчетавал у себе си мъдростта и знанията на боговете и ваните. То било сведущо по всички въпроси, които умът може да измисли, и умеело да говори на езиците на всички народи.

Квасир слязъл на Земята и известно време джуджето ходело сред хората и се мъчело да им предаде поне малко от своите огромни знания. Но на хората не им трябвали те. Занимавала ги само една мисъл - как да забогатеят. Търгували, крадели или воювали и даже не се вслушали в думите на малкия мъдрец.

Тогава джуджето се отправило към Сварталвхейм, при черните гноми. Ала и гномите били заети със същото. Усърдно събирали злато, сребро и скъпоценни камъни. Квасир минавал от жилище на жилище, накрая отишъл при двамата братя Фялар и Галар.

- Мога да ви науча на всяко изкуство и да ви изуча на която наука пожелаете - казал им той. - Кажете какво ви интересува?

- Нима си толкова учен? - попитали гномите.

- Аз съм най-учен от всички учени по света! - гордо отвърнало мъдрото джудже.

- Разкажи ни тогава как е направен светът?

Зарадван, че си намерил слушатели, Квасир заговорил за ясена Игдрасил, за Асгард и чудесните му дворци, за боговете, за великаните и за предсказанията на норните.

- Наистина това джудже знае много! - прошепнал Фялар на ухото на брат си. - И си мисля, че от неговата кръв може да се направи напитка, която и нас ще направи толкова мъдри, колкото е той.

- Прав си - отвърнал Галар.

И докато Квасир продължавал разказа си за устройството

на света, гномите се нахвърлили върху него и го убили.

После му източили кръвта, смесили я с мед и напълнили един котел и две гърнета с нея. Тази смес притежавала чудновати свойства. Който веднъж отпиел от нея, се превръщал в изкусен поет. Затова я нарекли "поетичен мед".

Братята не казали на никого за престъплението си, защото се боели от гнева на боговете. Пуснали слух, че джуджето умряло, задушено от своята премъдрост, която нямало с кой да сподели по Земята. Такива неща обаче никога не остават скрити задълго. Наскоро след убийството на Квасир при братята се отбил великанът Гилинг. Гномите не се сдържали и от дума на дума му се похвалили с "поетичния мед".

- Дайте ми да го изпробвам! - помолил им се великанът.

- Не може. Този мед струва скъпо и прескъпо и ние даром няма да го даваме - отказали му братята.

- За него ще ви донеса много злато - казал Гилинг и се приготвил да си ходи.

Гномите страшно съжалявали, че му се похвалили какво имат. Опасявали се, че ще ги издаде. Затова, без много да му мислят, решили и него да погубят.

- Почакай, не бързай! - казали те. - Днес си мислехме да се повозим малко с нашата лодка из морето. Ако нямаш работа, защо не дойдеш с нас? Трима е по-весело.

Гилинг охотно се съгласил, защото обичал да се вози с лодка. Но гномите знаели, че не умее да плува, откарали лодката при най-дълбокото и неочаквано я обърнали. Великанът като камък полетял към дъното.

Фялар и Галар били добри плувци и благополучно се измъкнали на брега. Ала тук вече ги чакал най-големият син на Гилинг - Сутунг. От високия бряг той видял как те погубили баща му и кипял от нетърпение да си отмъсти.

- Ще умрете от същата смърт, която избрахте за своя гост! - зловещо възкликнал Сутунг, извън себе си от ярост. - Ще ви привързва и двама ви към тази скала, която при прилив се скрива цялата под водата. Ще стоите оковани, докато морето не ви погълне или слънцето не ви превърне в камък...

- Милост, пощади ни! - паднали на колене братята. - За живота си ще ти дадем най-скъпото - нашия "поетически мед". Такъв дори боговете нямат. Една глътка от него и той ще направи от теб забележителен поет!

- Такава напитка съм склонен да приема като откуп за смъртта на баща си! - казал Сутунг, като размислил. Условието е да ми го дадете всичкия и да ми разкажете откъде сте го намерили!

Гномите приели неговите условия, нямало как - били в ръцете му. Сутунг си тръгнал към къщи с "поетичния мед" и там го скрил в дълбока пещера, стените, подът и таванът на която били от гранит. Да го пази, на входа сложил дъщеря си, Гунльод.

От нея и от самия Сутунг почти всички великани научили за убийството на Квасир и за приготвената от кръвта му напитка. Подир няколко дни гарваните и вълците на Бащата на боговете донесли вестта и в Асгард.

Один заповядал веднага сурово да накажат Фялар и Галар, а сам решил да открадне напитката на поезията и да я пренесе във Валхала.

Преоблякъл се като беден странник и вървял дълго през Йотунхейм. По едно време съзрял девет великана, които косили голяма ливада. Деветимата били слуги на по-малкия брат на Сутунг - Бауги. Въпреки че било още рано, Один забелязал, че от тях текат потоци от пот.

- Работата ви съвсем не е тежка, защо сте така уморени? - попитал ги Бащата на боговете.

- Тъпи са ни косите, иначе отдавна да сме окосили - отвърнал един от великаните.

- Имам лек за вашата болка - Один извадил от пазвата си точило. - Вижте! Стига да потъркам с този камък вашите коси и те ще станат по-остри от най-острия меч.

- На мен го дай първо! - възкликнал един от великаните.

- Не, на мен! - възразил му друг.

- На мен! На мен! - един през друг завикали в хор великаните.

- Нека го вземе най-ловкият! - засмял се Один и хвърлил точилото високо към небето.

Великаните се затичали да го уловят, започнали да го дърпат един от друг и накрая се сбили. Първо с юмруци, после грабнали косите: така яростно се секли с тях, че след десетина минути и деветимата бездиханни лежали на земята.

По обяд на ливадата дошъл Бауги и се хванал за главата, като видял мъртви слугите си.

- Ох, горко ми! - възкликнал той. - Кой сега ще коси ливадите ми и кой ще жъне нивите ми! Откъде по това време да намеря нови работници?

- Не се вайкай напразно! - приближил най-старият от асите. - Ако искаш аз ще работя за теб през лятото и ще свърша толкова работа, колкото и тези деветима щяха да свършат.

Великанът изгледал учудено Один.

- Толкова си малък и се захващаш да замениш всичките ми слуги? Чудно! Как се казваш?

- Болверк - отвърнал Владетелят на света. - В сравнение с теб съм малък наистина, но ще свърша каквото ти казах.

- А каква плата ще искаш? - запитал нерешително Бауги.

- Глътка от меда, който се пази при твоя брат.

- Не мога да ти обещая такова нещо. Медът принадлежи на Сутунг и той на никого няма да даде да вкуси от него.

- Щом не можеш да ми го обещаеш, закълни се тогава, че ще ми помогнеш да се сдобия с меда.

- В това мога да ти се закълна, защото и на мен отдавна ми се ще да го вкуся. Вземем ли меда, ще си го разделим поравно.

- При тези условия двамата се споразумели и Один останал до късна есен у Бауги. Работил за деветима, както обещал. Окосил всички ливади, ожънал житото, очукал го и го прибрал в хамбарите. И когато от дърветата окапали последните листа и в поточетата се появил първият лед, Бащата на боговете отишъл при хримтурса и му припомнил за тяхното споразумение.

- С удоволствие ще ти помогна, ала не знам как да го направя. Дъщерята на Сутунг Гунльод пази денем и нощем меда и няма как да се промъкнем покрай нея.

- Отведи ме, където е скрит, пък там ще помислим как да се доберем до него - казал Один.

Великанът с нежелание го повел към планината, където се намирала пещерата на брат му. Бащата на боговете много внимателно огледал всичко и подал на Бауги дълъг свредел.

- Ако не можем да влезем отпред през входа, защо да не опитаме отзад. Взemi този свредел и почни да пробиваш планината срещу мястото, където се намира пещерата.

Хримтурсът се удивил.

- Но как ще преинем през толкова малък отвор?

- Първо го пробий, пък после ще му мислим! - усмихнал се най-старият от асите.

Хримтурсът недоверчиво поклатил глава, но се захванал за работа. Ала мисълта, че нещо го лъжат, не му давала покой. Решил на свой ред да изхитрува.

- Пробих планината, Болверк! - казал след малко. Извадил свредела и го поставил на земята. - Можеш да вземеш меда.

Вместо отговор, Один силно духнал в отвора. От него излетели само дребни песъчинки и малки камъчета.

- Още не си стигнал до пещерата, иначе пепелта щеше да влезе навътре, а не да излиза навън.

Удивен от съобразителността на своя слуга, великанът отново се заел да пробива скалата и този път довършил работата докрай.

- Свърших. Можеш да духаш, колкото си искаш - обърнал се той към Один.

Бащата на боговете се навел и духнал в отвора. Навън не излезли пясък и камъчета. Това го убедило, че великанът казвал истината.

- А сега как ще вземеш меда, Болверк? - запитал с основание Бауги.

- Ето как! - казал Один, превърнал се в червей и се шмугнал в отвора.

Хримтурсът сега вече разбрал, че наистина са го излъгали. Грабнал свредела и се опитал с него да достигне Бащата на боговете, но той вече благополучно скачал на пода на пещерата.

Чула шума от свредела, Гунльод станала и внимателно огледала всички ъгли.

- Ах, какъв противен червей! - възкликнала тя, като съзряла червея. Готвела се вече да го смаже с крак, когато пред очите и той се превърнал в прекрасен младеж.

- Ти пък кой си? - попитала поразената девойка.

- В онази далечна страна, от която идвам, ме наричат Болверк - отвърнал Один. - А сега прощавай, Гунльод. Минах покрай теб просто така и трябва да продължа пътя си.

- Ах - не! Остани малко при мен, мили младежо! - възкликнала великанката и с възхищение огледала неканения си гост. - Ти си така красив, че, като те гледам, забравям всичко на света. Остани и ще получиш каквото пожелаеш...

- Мога да остана само три дни с теб, Гунльод - казал Бащата на боговете. - И за тези три дни ти си длъжна да ми дадеш три глътки от питието, което се пази от теб.

- Добре, Болверк - съгласила се влюбената девойка. - Баща ми жестоко ще ме накаже, но трите дни ще бъдат три дни. Даже за минута щастие с теб, бих дала много. Нека да бъде, както ти искаш.

Трите дни минали бързо. Три пъти поглеждало слънцето в пещерата и на четвъртия Гунльод отвела Один при съдовете с напитката.

- Жал ми е да се разделя с теб, Болверк, но дадох дума и няма да те задържа. Пийни три глътки от питието и върви, където искаш.

Както помните, напитката се пазела в три съда - две гърнета и един котел. С първата глътка Владетелят на света пресушил едното гърне, с втората - второто, с третата - целия котел.

- Довиждане, Гунльод, и благодаря за гостоприемството! - изрекъл той, превърнал се в орел и излетял от пещерата.

- Прощавай, Болверк! - със сълзи в очите прошепнала девойката. - Затова ли дойде при мен, за да тъгувам по теб до края на живота си...

В този миг в пещерата нахълтал Сутунг. Като се връщал къщи, видял излитащия орел и заподозрял нещо лошо.

- Къде е медът? - попитал дъщеря си той.

Тя мълчаливо му показала празните съдове.

Великанът проклет глухо, надянал орловата си премяна и се спуснал по следите на Бащата на боговете.

Изпитият мед пречел на Один да лети бързо и преди Митгард Сутунг взел да го настига. Малко му трябвало да го сграбчи, ала най-старият от асите се досетил и изплюл част от меда на земята. После с няколко могъщи замаха на крилете си долетял до Асгард.

Тук с вълшебната напитка напълнил голям златен съд, който подарил на своя син, Бога на поетите, Браги.

От този ден най-добрата поезия съществува само в Асгард или я творят тези, които боговете са решили да дарят. Наистина част от меда Владетелят на света изплюл на земята и тя достигнала до хората. Но това били остатъци от дъното на съдовете. Ето защо по света има толкова много лоши поети.

X

КАК АСИТЕ СТРОИЛИ КРЕПОСТТА

Тор все още не се бил завърнал от далечните земи, където продължавал да воюва с хримтурсите, когато стражът на Бивръост, Хеймдал, зърнал, че към Асгард приближава някакъв великан.

Притеклите се от свиренето на неговия рог аси, се гласели да повикат Тор на помощ, но видели, че хримтурсът е без оръжие, и решили да го попитат кой е и какво търси тук.

- Каменоделец съм - отвърнал великанът. - Пристигнах да построя около Асгард стена, която никой враг не може да премине.

- И какво ще искаш за това? - попитал Один.

- Няма да е много. В Асгард живее прекрасната дъщеря на Ньорд, богинята на любовта Фрея. Дайте ми я за жена, а за чеиз прибавете Слънцето и Луната.

Дръзкото предложение разсърдило асите.

- Махай се бързо или ще повикаме Тор! - закрещели му те.

- Чакайте, не бързайте! - спрял ги Локи. - Позволете ми аз да се споразумея с него - и тихо добавил: - Повярвайте ми, няма да е необходимо нищо да плащате.

Боговете не възразили, защото познавали неговата хитрост.

- За колко време се хващаш да построиш стената и кой ще ти помага? - попитал Богът на огъня великана.

- За точно половин година ще е готова. И не искам

помощници. Ще ми помага моят кон Свадилфари - отвърнал гигантският каменоделец.

- Приемаме твоите условия - изрекъл бързо Локи. - Но запомни, че ако в уречения от теб срок дори и малка част от стената не е достроена, даже това да е един камък, ти нищо няма да получиш.

- Хубаво! - усмихнал се великанът. - Вие пък ми се закълнете, че няма да ми пречите и че, след като си свърша работата, ще ме пуснете да си ходя по живо, по здраво, че ще ми дадете обещаното възнаграждение и няма да ми причините вреда.

- Всички се съгласете - рекъл Локи на боговете. - Смело можем да му се закълнем в каквото и да било, защото той няма да успее да построи за половин година такава стена.

- Мисля, че си прав - казал Один.

- Да, прав си - повторили след него всички аси и дали клетва на хримтурса.

Великанът си тръгнал и след няколко часа се върнал обратно с коня си Свадилфари.

Животното било голямо колкото планина и толкова умно, че без подкана само возело цели скали към Асгард. Даже помагало на стопанина си при изграждането на стените, като вършело работа за десетина помощници.

Стените нараствали бързо и страхът бързо прониквал в сърцата на асите. Фрея по цели дни плачела, гледайки великана и коня му. Златните й сълзи се насъбрали в такава количество, че с тях можело да се купи цяло кралство на Земята.

- Скоро, много скоро, ще отида в Йотунхейм! - през сълзи казвала тя.

Заедно с нея плачели и Сол и Мани. Затова Луната и Слънцето всеки ден изгрявали леко замъглени.

А останалите аси с тъга си спомняли часа, когато изпълнили желанието на хримтурса и му дали клетвата си, която сега им забранявала да извикат Тор да ги избави от надвисналото зло. И страшно се сърдели на Бога на огъня.

До края на уречения от великана срок оставали два дена, а той имал работа само за още един. Тогава боговете се събрали на съвет.

Один излязъл пред всички.

- Над главите ни е надвиснала беда и за нея е виновен Локи.

Да ти, Локи! Ти ни уверяваше да сключим този позорен договор. Ти ни уговори, че той няма да завърши стената в определения срок. Сега ти си длъжен да се разплатиш с него.

- Вие защо ме послушахте? Та аз не съм пил вода от извора Мимир и не съм толкова умен колкото Один?

- Стига си се оправдавал, Локи! - изеркъл строго Браги. - Знаем, че ти винаги ще се измъкнеш от отговорността, която си поел. Затова помисли как да се избавим от великана. Не бива да му даваме Фрея и не може светът да остане без Луна и Слънце. Искам да знаеш, че ако това наистина стане, самият ти ще умреш от страшна смърт, която ние, боговете, можем да измислим.

- Така да бъде! - в хор изрекли останалите богове. Дори мълчаливият Видар и той казал "да".

Локи дълго време стоял замислен, след което изведнъж се разсмял.

- Аси, бъдете спокойни! - великанът няма да дострои стената! - възкликнал той, станал и бързо отишъл някъде.

На следващото утро с изгрева на Слънцето - този ден то било много затъмнено - гигантският каменоделец возил последния си товар камъни. Неочаквано от една малка горичка изскочила голяма и красива кобила, която весело зацвила и запрепускала около Свадилфари.

Жребецът не издържал на предизвикателството. Разтърсил грива, потреперал, скъсал хамутите и запрепускал след нея.

- Стой! Почакай! - завикал подире му великанът.

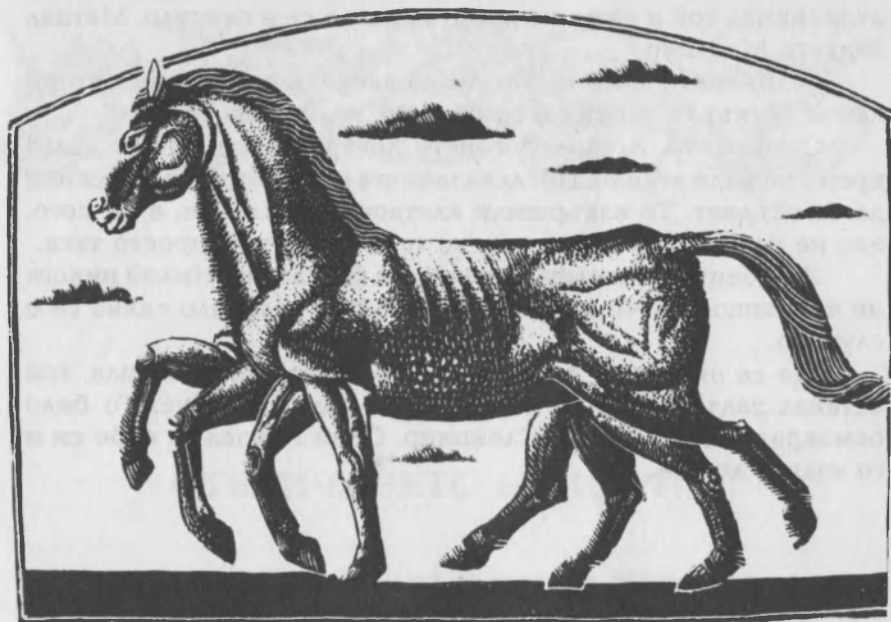
Но Свадилфари не го чувал. Заслепен от красотата на кобилата, конят се носел като стрела и скоро и двамата изчезнали в гората.

Асите с тревога чакали великана на стените на Асгард, но той не се появил. Фрея плачела пак, този път от щастие, а и останалите се развеселили.

Когато в края на втория ден доволната и радостна Сол завършвала пътешествието си по небето, боговете отново видели хримтурса.

Уморен и потен, без коня си, той крачел към Асгард и страшно проклинал.

- Вие ме излъгахте! - отдалеч завикал той. - Нарушихте клетвата си. Изпратихте в Йотунхейм кобила да подмами коня ми!

Асите се досетили, че това е дело на Локи, но нищо не отговорили.

- Дайте ми Фрея! - заудрял с огромните си юмруци по стената хримтурсът. - Дайте ми Луната и Слънцето или скъпо ще си платите, загдето ме излъгахте!

Той се навел, взел от изостаналите наоколо камъни и с всички сили ги метнал към боговете. Едва успели да се предпазят. Камъкът се ударил в покрива на двореца на Хеймдал и свалил няколко керемиди.

- Тор! - в хор завикали асите.

Отговорила им продължителна гръмотевица. В прозрачното небе нараствала исполинската фигура на рижебрадия Бог на гръмотевицата, застанал прав в колесницата си.

- Какво виждам!? Хримтурс пред стените на Асгард? -

възкликнал той и даже не попитал какво се е случило. Метнал веднага Мьолнир.

Великанът тъкмо се готвел да запрати по боговете втори камък, чукът го ударил и го проснал мъртъв на земята.

Стените на Асгард боговете достроили сами. Но дълго време не били весели. Предсказанията на норните продължили да се сбъдват. Те извършили клетвопрестъпление, а на кого, ако не на тях било известно, че това не минава просто така.

Жребецът Свадилфари изчезнал безследно. Никой никога не чул нещо повече за него, нито пък се разбрало какво се е случило.

Що се отнася до Локи, който се превърнал в кобила, той останал задълго в този образ. Дори родил жребче. То било осмокрако и го нарекли Слейпнир. Един го взел за себе си и го язди и досега.

XI

ОТВЛИЧАНЕТО НА ИДУН

Скоро след като Локи възвърнал обичайния си вид, заедно с Один и Ньорд тръгнали да странстват пеша по света. По едно време се залутали из такива диви и пусти планини, където няколко дни не срещнали нито човек, нито звяр.

Владетелят на света нямал нужда от храна и бодро продължавал да върви, но спътниците му едва се държели на краката си от умора и глад.

На петия ден попаднали на стадо диви бикове и Один убил един с копието си. Локи и Ньорд, макар и уморени, одрали бика и запалили огън да го изпекат.

Минали час, два, три, четири - боговете неуморно поддържали с дърва огъня, но месото оставало сурово, сякаш не стояло над буйния огън.

Над главата им най-неочаквано се разнесъл гръмък смях. Тирмата вдигнали сепнато глави и високо в небето съзрели кръжаш над тях огромен черен орел.

- Защо се смееш ? - запитал го Один. - Или ти с някакво вълшебство ни пречиш да си приготвим храна ?

- Отгатна, Один! - с човешки глас отвърнал орелът. - Вие никога няма да опечете бика, ако не ми се закълнете, че ще го поделите с мен.

- Добре, четвърт от месото ще е твое! - казал Один.

Локи също потвърдил.

И не успели да изкажат думите си още, месото пред очите им се зачервило и след минута било готово.

Боговете загасили огъня, снели бика, разделили го на части и поднесли на орела неговата част. Той не чакал да го молят. Кацнал до месото и започнал да гълта най-хубавите и вкусни късове.

Това разгневило боговете и най-вече Локи.

Той грабнал първия попаднал му подръка дебел клон и посегнал да удари дръзката птица, но тя се отстранила ловко. После грабнала с нокти клона и в същия миг той залепнал на ръцете на Бога на огъня. И докато се мъчел да се освободи, орелът заедно с него излетял към облаците.

- Стой, къде?! Веднага слизай! - закрещял уплашеният Локи.

Орелът сякаш го послушал и полетял над самата земя, като влачел Бога на огъня по камъните и храстите.

- Ще ми откъснеш ръцете, спри! - още по-гръмогласно закрещял Локи.

- Ща спра, ако се закълнеш, че ще изпълниш едно мое желание! - казал, без да спира, орелът.

- Кълна ти се, че ще го изпълня! Само спри да ме влачиш по земята! - простенал Богът на огъня.

- Добре! - разсмял се орелът и разтворил нокти.

Локи тежко рухнал сред храстите.

- Слушай сега какво искам от теб - кацнал на съседното дърво орелът. - Ще отидеш веднага в Асгард и ще ми доведеш тук Идун заедно с ябълките на вечната младост. И до заник слънце гледай да се върнеш.

- Но ти кой си? - Локи станал на крака и захвърлил злополучния клон, който бил още в ръцете му.

- Аз съм великанът Тяци, поведителят на зимните бури! - произнесъл гордо орелът. - Можехте да се досетите, когато напразно се мъчехте да опечете месото или когато клонът замръзна за твоите ръце. Моите братя хримтурсите са глупави - в открит бой се мъчат да ви победят. Аз пък реших обратното. Ще ви лиша от вечната младост. Така вие скоро ще остарееете и ще загубите силата си. Тогава ние, великаните, ще властваме над целия свят... Върви сега, Локи, и доведи тук Идун! Ти обеща!

Богът на огъня с наведена глава поел към Асгард. Страхувал се, че, ако изпълни поетото задължение, асите жестоко ще му отмъстят за похищението на съпругата на Браги и за ябълките на вечната младост. Но и дадената вече клетва не можел да наруши...

Дълго не вървял Богът на огъня. Тяци го бил отнесъл почти до самия Биврьост. Оставало да мине по моста и да влезе в двореца на Бога на поетите, където в най-голямата и красива зала живеела Идун.

- Навярно си дошъл за ябълки, Локи? - радушно го посрещнала Идун. - Ето ги там, вземи си колкото искаш.

- Не, Идун, не съм дошъл за ябълките - отвърнал хитрият Бог. - Дойдох, за да ти кажа, че в една гора на Земята видях дърво, на което растат много по-хубави от твоите ябълки.

- По-хубави ябълки от моите няма по света! Грешиш, Локи.

- Ако не ми вярваш, да отидем да ти покажа. Вземи за всеки случай и своите, за да ги сравним там на място - казал Богът на огъня.

Идун не се поколебала, взела кошницата с ябълките и, без да подозира измамата, тръгнала след Локи. Богът на огъня я завел направо в гората, където ги чакал Тяци. А той грабнал Идун заедно с кошницата и я отнесъл в своя далечен замък на север.

Богът на огъня изчакал в гората, докато съзрял, че Один и Ньорд се връщат. Тръгнал насреща им и заразказвал предълга история как орелът го завлякъл на някаква далечна планина, от която току-що се завръща.

Ала неговата измама не останала задълго скрита. Зоркият Хеймдал го видял първо как влиза в Асгард, а после излиза с Идун и кошницата с ябълките. Под натиска на боговете Локи бил принуден да признае, че помогнал на Тяци да отвлече богинята на вечната младост.

- Заслужаваш позорна смърт! - викнал Браги, като изслушал разказа му. - Заслужаваш да умреш два пъти, не само защото си предал жена ми на великана, а и затова, че всички нас лиши от вълшебните ябълки, без които ще загинем. Ето защо ще те убия със собствените си ръце!

- Чакай, Браги! - спрял го Один. - Смъртта на Локи няма да ни помогне. По-добре нека сам изкупи вината си. Нека отнеме Идун и ябълките от Тяци. Толкова е хитър, че ще съумее да го

направи по-сполучливо от когото и да било от нас.

- Бих го направил отдавна, ако знаех как да се добера до замъка на Тяци! Нямам такава колесница като Тор - казал Богът на огъня.

- Знаеш, Локи, че имам вълшебна соколова премяна, с която летя по-бързо от вятъра - изрекла мълчащата досега Фрея. - Мога да ти я дам за известно време. Само ни върни по-скоро Идун...

Локи с радост изслушал нейните думи и още на другия ден се превърнал с нейна помощ на сокол и бързо полетял на север.

Леденият замък на Властелина на северните бури се намирал на самия бряг на Нифелхейм между покрити с вечни снегове планини. Отвисоко Локи видял Тяци и дъщеря му Скади да ловят риба далеч от брега. Те дори не забелязали стремително прелетелия над главите им Бог на огъня.

И Локи се възползвал от това и влетял направо в замъка през един отворен прозорец.

Богинята на вечната младост седяла наблизко и тъжно гледала на запад, по посока на Асгард, и плачела. На коленете си държала ябълките на вечната младост.

- Бързо, Идун! - извикал Локи, когато тя, без да го познае, изплашена скочила на крака. - Трабва да избягаме, докато Тяци лови риба!

- Локи, ти ли си?! - възкликнала богинята радостно. - Но как ще отнесеш и мен, и кошницата с ябълките?

- Дръж я в ръце, а аз ще нося теб с ноктите си - казал Богът на огъня.

- Не, Локи! Трудно ще ти е да летиш. Тяци ще ни настигне бързо... Чакай! Чакай! Измислих! - разсмяла се Идун. - Ти не знаеш, че, ако пожелаея, мога да се превърна в орех!

Тя плеснала три пъти с ръце и в същия миг се превърнала в малко орехче. Локи го сложил сред ябълките, хванал кошницата с нокти и излетял през прозореца. В този миг с ужас забелязал, че лодката с Тяци и дъщеря му приближава брега.

- Татко, виж, виж! - възкликнала Скади и показала на великана Бога на огъня. - Този сокол излетя от замъка и носи в ноктите си кошница.

- Трабва да е някой от асите! - скръцнал със зъби Тяци. - Откраднал е ябълките на Идун. Няма да ни избяга, не се бой! Превърнал се веднага на орел и се спуснал да догони

сокола.

Хеймдал отдалеч забелязал двете птици.

- Локи се връща. Носи ябълките. Исполински орел го гони - викнал той на асите.

- Орелът сигурно е Тяци! - казал Один. - Кой лети по-бързо, кажи?

- Локи, ала великанът ще го догони! - отвърнал Хеймдал.

- Бързо разпалете на стените на Асгард голям огън! - наредил Один.

Асите не разбирали какво е замислил най-мъдрият от тях, но изпълнили бързо желанието му. Скоро на стените загорял огромен огън.

Сега не само Хеймдал, но и останалите видели приближаващия се Локи и Тяци, който го догонвал. Струвало им се, че още малко - и ще го хване. Ала Локи, като зърнал огъня, събрал всичките си сили и прелетял като стрела през него.

Мъдрият Один го измислил добре. Огънят не докосвал своя повелител, но Тяци, който го следвал, веднага бил обхванат от пламъците и изгорял като купчина слама.

- Виждам, донесъл си ябълките, Локи. Къде е тази, на която те принадлежат? - попитал Один строго, след като Богът на огъня се спуснал сред асите и свалил соколовата си премяна.

Вместо отговор Локи извадил ореха от кошницата, хвърлил го на земята и пред смаяните очи на боговете се появила Идун.

- Простете на Локи, аси! - изрекла тя. - Истина е, че е виновен за моето отвлечане, но затова пък самият той ме спаси.

- Ние му простихме отдавна - отвърнал Владетелят на света.

- Той върна не само теб и ябълките, но спомогна да загине и нашият заклет враг - великанът Тяци.

Боговете отпразнували тържествено връщането на Идун. Ала още на следващото утро ги събудил тревожният зов на рога на Хеймдал. Пред стените на Асгард се появила девойка на бял кон, с лък и копие в ръце. Това била Скади. Идвала да си отмъсти на боговете за смъртта на баща си. Един подир друг тя зовяла боговете на двубой с нея.

Асите ѝ се залюбували неволно. Тя била прекрасна в своята смелост и решителност.

- Слушай, Скади! Искаш ли вместо да се биеш, да избереш

един от нас за свой съпруг? - казал й Один.

Скади била настроена за упорита и кръвопролитна битка и неговите думи я изненадали и накарали да се замисли.

- Мъката по баща ми е голяма и за женитба не мога да слушам. Разсмейте ме и може би тогава ще приема вашето предложение - казала накрая тя.

- Как да я разсеем? - недоумявали асите.

- Лесно! - възкликнал Локи. - Почакайте и ще видите!

Слязъл от стените и след минута се показал отвън, яхнал козата Хейдрун.

Скади се усмихнала леко на невиданото зрелище, но се сдържала и лицето й не променило тъжния си вид. Локи не се смутил, приближил към нея и с все сила дръпнал Хейдрун за брадата.

Раздразненото животно мигом го хвърлило от гърба си и се опитало да го убодне с рога. Локи се изплъзнал ловко. И двамата заскачали толкова смешно, че Скади забравила за тъгата си.

В края на краищата Хейдрун излязла по-хитра и подхванала най-хитрия от асите с рога, метнала го направо в краката на великанката, която не издържала и гръмко се засмяла.

- Добре, разсмяхте ме. Ще взема за съпруг един от вас, ала искам сама да си го избира - казала тя и хвърлила копие то си на земята.

- Ще го избереш, при условие че гледаш само неговите крака. И ако изборът ти попадне на женен, отново ще избираш - казал Один.

Скади се съгласила.

Асите закрили с плащове главите и телата си - само краката им се виждали. Така увити, заслизали по моста от дъга и застанали пред дъщерята на Властелина на зимните бури.

Великанката бавно закрачила покрай тях.

- Който е с красиви крака, то у него всичко е красиво - посочила тя един от асите. - Ето това е Балдр и аз избирам него.

- Не съм Балдр, а Ньорд - асът открил лицето си. - Искаш ли да бъда твой съпруг?

- От избора си не се отказвам! - засмяла се великанката. - Ти си красив, а, както съм слушала, и добър. Ще ми бъдеш прекрасен съпруг!

Асите няколко дни празнували сватбата на бившия ван с

красивата дъщеря на Тяци. После съпрузите се отправили на север, в замъка на младоженката. Ала Ньорд, който бил привикнал към топлината и слънцето дълго, не можал да издържи там. Всяко утро го будел ревът на моржовете и мечките, всяка вечер не му давал да заспи грохотът на морския прибой.

Не минали няколко месеца, и той уговорил жена си да се върнат в двореца му Ноатун в Асгард. Ала пък сега Скади затъгувала за снега и морето. Тогава двамата се разбрали да живеят шест месеца в Асгард и шест - в Нифелхейм.

Ето защо през зимата толкова силно бушува морето. По това време Ньорд е на юг и не може да го успокои. Ала когато през лятото той дойде на север, моряците смело се впускат сред вълните. Знаят, че добрият Бог няма да им стори нищо лошо.

XII

КРАЖБАТА НА МЪОЛНИР

Повече от три години Тор се сражавал с великаните по източните граници на Митгард. Хримтурсите били многочислени и войнствени, но Богът на гръмотевицата стремително се носел над облаците, появявал се ту тук, ту там и ги поразявал безжалостно един след друг със страшното си оръжие.

Великаните не издържали борбата със смелия ас, отстъпили безславно в Йотунхейм, за да съберат сили за нов поход.

Тор решил, че сега спокойно може да си откъхне, разпрегнал козлите и ги пуснал да пасат в съседната ливада. А той се изтегнал на голата земя, сложил Мьолнир до себе си и дълбоко заспал.

На заранта Богът на гръмотевицата се събудил и протегнал ръка за оръжието си, но ръката му не напипала нищо друго освен камъчета и трева. Тор скочил бързо, потъркал очи и се заоглеждал - Мьолнир бил изчезнал.

Гневът на аса бил ужасяващ. Скубал с всички сили брадата си и така тропал с крака, че земята се тресяла. После се поуспокоил, запрегнал козите и като вихър се понесъл към Асгард, за да предупреди боговете за загубата.

Ала по пътя му станало срамно, че така глупаво загубил оръжието си, и решил да сподели това единствено с Локи.

Богът на огъня търпеливо го изслушал и поклатил глава.

- Мьолнир е откраднат само от великаните и значи у тях трябва да го търсим. Да отидем по-скоро при Фрея и да я помолим за соколовата премяна. Така ще полетя в Йотунхейм и сигурно ще разбера къде е скрито оръжието ти.

- Прав си. Нямаме друг избор - съгласил се Тор.

- Дори да беше от злато и сребро тази соколова премяна, пак бих ви я дала - казала Богинята на любовта и изпълнила тяхната молба.

Локи веднага се облякъл, превърнал се в сокол и бързо полетял през морето към страната на великаните.

Първият, когото там зърнал, бил един от най-богатите и най-знатните князе на Йотунхейм - великанът Трюм. Той седял на върха на висока планина и, без да мисли много, се досетил, че под образа на сокола е скрит някой от асите.

- Как вървят нещата в страната на боговете?

- Не много добре, Трюм, не много добре! - отговорил Локи. - Тор е загубил Мьолнир. Не знаеш ли случайно кой го е взел и къде ли е сега?

- Ха-ха! - разсмял се гръмогласно великанът. - Аз ли да не знам, като аз му го откраднах! Можех дори да го убия, докато спеше, но не ми се щеше да се карам с асите. Готов съм заради това да им върна и Мьолнир, при условие че ми дадат за жена прекрасната Фрея. Ако се сродя с боговете, може да мина на тяхна страна.

- Къде си го скрил? - продължил да пита Локи.

- Чукът ли, Локи? - засмял се великанът. По гласа познал Бога на огъня. - Чукът лежи дълбоко под земята и дори ти, с твоята хитрост, никога няма да се добереш до него.

Богът на огъня разбрал каквото му било необходимо, направил един кръг над главата на Трюм и се върнал в Асгард.

- Както ти казах, Трюм е взел Мьолнир - рекъл той на чакащия го с нетърпение Тор. - Не иска да ти го върне, ако боговете не му дадат за жена Фрея.

Тор изтичал веднага при Богинята на любовта.

- Слушай, Фрея! Събери си нещата и върви при Трюм - започнал простодушно да я уговаря той. - Ти си длъжна да станеш негова жена, иначе той няма да ми върне Мьолнир.

Добрата и кротка дъщеря на Ньорд за първи път в живота си се разгневила от думите на Тор. В яда си дори разкъсала

своята скъпоценна огърлица Брисингамен.

- Мълчи и се махай от двореца ми, Тор! Никога няма да отида в Йотунхейм и да се омъжа за великан, дори всички богове да ме молят. Ти си проспал оръжието си - ти сам си го върни!

Богът на гръмотевицата навел глава и, без да каже дума повече, се върнал при Локи.

- Посъветвай ме какво да направя, Локи?

- Да съберем боговете и всичко да им разкажем, Тор. Заедно може пък да измислим нещо.

Богът на гръмотевицата се съгласил със свито сърце.

Асите се ужасили от кражбата на Мьолнир. Съветвали се дълго, но не успели нищо да измислят. Накрая мъдрият Хеймдал, стражът на моста от дъга, станал от мястото си.

- Защо да не облечем в женски дрехи Тор и да го изпратим при Трюм вместо Фрея? - рекъл той. - Може би така ще успее да си възвърне оръжието.

- Трюм веднага ще открие хитростта - възразил му Вали.

- Нищо няма да открие. Не е виждал никога Фрея и не знае как изглежда. Ще го облечем с дълга рокля, за да не се виждат огромните му крака. На главата му ще сложим кърпа, а лицето му ще покрием с плътен воал, за да не се вижда рижата му брада. Така великанът няма да се досети, че пред него не стои жена.

- Никога няма да облека женски дрехи! - завикал сърдито Тор. - Направя ли го, всички ще ми се присмивате!

- Забравяш каква страшна опасност ни грози, Тор! - възразил му Браги. - Великаните ще ни убият един по един със собственото ти оръжие и ще завладеят Митгард и Асгард. Та както и да го направиш, ще е за добро. Никой няма да ти се присмива.

Локи видял, че Богът на гръмотевицата още се колебае.

- Искаш ли и аз да сложа женски дрехи и да дойда с тебе като прислужница?

Предложението му се харесало на боговете и най-вече на Тор.

Престанал да се дърпа и се съгласил.

Асите начаса изпратили вестоносец при Трюм, който да му предаде, че Фрея скоро ще е при него, и заприготвяли Тор и Локи.

Великанът бил извън себе си от радост. В очакване на годеницата си поканил в замъка многочислени гости и направил разкошна гошавка.

Скоро в далечината се показал Тор, покрит с воал. След него вървял Локи, облечен като прислужница. Трюм се затичал, взел за ръка мнимата си годеница, като тържествено я въвел в залата за пиршеството и я сложил да седне пред отрупаната с храна маса.

Богът на гръмотевицата обичал да си похапва добре. И понеже по пътя огладнял, забравил всякаква предпазливост, повдигнал воала и на бърза ръка погълнал цял бик, огромна риба и изпил цяла бъчва силна медовина.

- През живота си не съм виждал девойка да яде така?! - възкликнал Трюм и с почуда загледал годеницата си.

- О, Трюм! - прошепнал на ухото му Локи, който за всеки случай стоял зад гърба му. - Фрея толкова тъгуваше за теб и седем дни нищо не яде и не пи. Ето защо сега е гладна.

Думите на хитрия бог зарадвали Трюм и той поискал да целуне своята годеница. Но като видял под воала святкащите очи на Тор, ужасено отскочил назад.

- Нито една девойка на света няма такива очи! - заекнал той.

- Успокой се, Трюм! - зашепнал му пак Локи. - Седем дни и нощи Фрея плака за теб и очите ѝ почервениях и се възпалиха.

Великанът бил трогнат от думите на Локи. Излязъл от залата и извикал сестра си при гостите, за да сложи на коленете на невястата най-скъпия подарък - Мьолнир, и на свой ред да получи друг. По онова време такъв бил обрядът за венчавка.

Девойката веднага изпълнила заповедта на брат си. Радостта на Тор била безкрайна, когато познал в положеното на коленете му оръжие своя Мьолнир.

В този миг могъщият Бог на гръмотевицата скочил, хвърлил женските дрехи и се изправил пред зашеметените от ужас гости. Всички се втурнали да бягат, но било късно. Мьолнир ги настигал навсякъде и те падали на земята мъртви. Същата участ постигнала и Трюм.

Така забележителното оръжие на Тор било върнато и светът бил спасен от опасност.

Оттогава минало много време, но Богът на гръмотевицата

никога не забравил как заради един дълбок свой сън трябвало да ходи в женска премяна. И досега най не обича да му се напомня за това.

XIII

ПЪТЕШЕСТВИЕТО НА ТОР В УТГАРД

На Тор често му се случвало да слуша, че на изток от страната на великаните се намира чудноватото кралство Утгард, в което живеели могъщи вълшебници, които никой не можел да победи.

Приискало му се да отиде там и да изпробва силата си. Ето защо, след като си възвърнал Мьолнир, незабавно започнал да се готви за път. Даже предложил на Бога на огъня да го придружава.

Локи обичал не по-малко от Тор приключенията и веднага се съгласил. Двамата аси седнали в колесницата на Бога на гръмотевицата и без колебание се отправили на път.

Не спрели целия ден. Привечер видели в полето самотна къща и решили да нощуват в нея.

В къщата живеели бедният селянин Егил и съпругата му, синът им Тялви и дъщеря им Рьосква. Четиримата радушно посрещнали асите и искрено съжалили, че няма с какво да ги нагостят.

- Самите ние вече два дена нищо не сме яли и в дома ни няма да намерите дори коричка хляб - казал Егил.

- За вечерята не се безпокойте. За всички ни ще стигне - отвърнал му Тор.

Разпрегнал двата козела, заклал ги набързо, одрал кожата им и сложил месото да се вари в огромен котел. Яденето бързо

станало готово и Тор поканил селяните да хапнат.

Гладните хора се съгласили с радост. Скоро всички се нахранили предоволно и се приготвили да спят. Преди да си легне, Тор постлал на пода кожите на козлите.

- Разрешавам ви да изядете месо колкото искате, но костите гледайте да не пипате. До една всички ги сложете върху кожите, иначе, ако не го направите, жестоко ще ви накажа.

- А костите от всичко друго са най-вкусни! - прошепнал Локи на ухото на Тялви, преди да си легне.

Думите на коварния бог намерили добра почва. Егил, съпругата и дъщеря му точно изпълнили заповедта на Бога на гръмотевицата, но Тялви се полакомил за костния мозък и през нощта разчупил с ножа си една от костите.

Първата работа на Тор сутринта била да приближи до кожите и да ги докосне с Мьолнир. Двата козела скоčili живи и невредими, само единият леко накуцвал със задния си крак.

В очите на Бога на гръмотевицата светнали мънии. Вдигнал набързо чука, готов да унищожи цялото семейство на селянина, но Егил с плач му се замолил да прости на Тялви.

Молбите и съзрите трогнали Тор и гневът му преминал. Рекъл им, че няма да ги наказва, но заповядал на Егил да му даде децата си да му служат. Беднякът с радост се съгласил. По онова време да се служи на боговете било голяма чест.

Нямало смисъл да продължават пътя си с колесницата, преди да е оздравял кракът на козела. Затова Тор оставил Тангиостър и Тангриснир у Егил, а двамата с Локи и новите си слуги продължили пеша.

Вървели дълго и стигнали до брега на огромното море, което ги отделяло от страната на великаните. Наложило се да построят лодка, с която и заплували на изток.

Подир няколко дни плаване на разсъмване благополучно достигнали до бреговете на Йотунхейм и отново продължили пеша.

След три-четири часа пред тях се изправила гъста гора, през която вървели до вечерта, без да стигнат нейния край.

Тор вече си мислел, че ще им се наложи да нощуват направо на голата земя, когато неочаквано се натъкнали на голяма къща.

Къщата била малко странна. Имала три стени и особен

таван. Но никой от четиримата не обърнал внимание на това. Били толкова уморени, че хапнали надве-натри и веднага легнали да спят.

През нощта ги събудил силен трясък и цялата къща се разтърсила. Тор грабнал Мьолнир, а другите потърсили къде да се скрият. Намерили някакъв широк отвор като врата, който водел към неголяма постройка, и се напъхали там, треперещи от страх.

Тор застанал пред вратата и така прекарал нощта. Сутринта, още щом се развиделило, той излязъл навън и веднага съзрял един спящ великан наблизо. Земята се гърчела от мощното му хъркане.

Тор сложил вълшебния си пояс, удвояващ силата му, и се приготовил да метне Мьолнир. Ала в същото време великанът се събудил и скочил. Бил толкова висок и страшен, че Богът на гръмотевицата се поколебал да хвърли оръжието си и попитал великана как се казва.

- Казват ми Скрюмир - любезно отговорил той. - А на теб как ти казват няма да те питам, ти, разбира се, си Тор... Виж ти, къде ли се е дянала ръкавицата ми? Ах, ето!

Великанът се навел и Тор разбрал, че къщата, в която ношувал, била огромната ръкавица на великана, а пристройката, където уплашено се крили неговите спътници, била всичко на всичко палецът му.

- Къде си се запътил, Тор?

- Към кралството Утгард - отвърнал Богът на гръмотевицата.

- В такъв случай да закусим, а после, ако не възразявате, ще вървим заедно. И аз съм в тази посока.

Тор и спътниците му се съгласили. Скрюмир седнал на земята, развързал вързпа, който носел, извадил храната си и започнал да яде. Четиримата последвали примера му.

- Дайте да нося багажа ви.

Тор не възразил. Скрюмир сложил техните вързопи в своя, метнал го на гръб и тръгнал. Правел такива огромни разкраси, че Богът на гръмотевицата и останалите едва го следвали.

Скрюмир спрял чак вечерта да почива. Сложил вързопи си на земята и легнал под един огромен дъб.

- Така се уморих, че дори не ми се яде. Вие, ако искате, яжте. Взимайте и от моята храна, каквото душата ви пожелае.

След тези думи Скрюмир заспал и оглушително захъркал.

Тор се приближил до вързопа на великана и опитал да го отвори. Ала независимо от силата, която употребил, не успял дори да развърже стягащите го ремъци. Цял час гладният ас се мъчил, но всичко било напразно. Тогава изпаднал в ярост, приближил великана и с всички сили го ударил по главата.

Скрюмир отворил леко очи и промърморил в просъница:

- От дървото май лист падна. Какво, Тор, вечеряхте ли вече? Лягайте си тогава! Утре ни предстои дълъг път.

И отново захъркал. Тор, Локи, Тялви и Рьосква легнали под съседно дърво, но не могли да заспят. Богът на гръмотевицата бил въвн от себе си от гняв. Станал посред нощ и отново ударил с Мьолнир великана по темето. Почувствал, че чукът потънал дълбоко в главата му, но той само се протегнал и със сънен глас изрекъл:

- Нещо пак падна върху мен. Навярно е жълъд. Ти не спиш ли, Тор? Да не е време за ставане? Та още е тъмно?

- Рано е наистина. Спокойно спи - отвърнал Тор. - И аз ще си легна.

Скрюмир отново се унесъл в сън, а Тор смутено се върнал при спътниците си. За първи път през неговия живот се случвало да срещне великан, против който неговият Мьолнир се оказал безсилен. Преди да настъпи утрото, решил да направи друг опит. Приблизил предпазливо Скрюмир и с всички сили го ударил по лявата скула. Чукът влязъл до дръжката в главата на исполина.

- Избрал съм лошо място за нощувка! - възкликнал великанът и прокарал ръка по лицето си. - Навярно по клоните са накацали птици. Току - що цял клон падна върху главата ми... Ей, Тор! Време е за ставане! Съвсем се развидели!

След тези думи Скрюмир се надигнал, развързал денка си и извадил вързопите на Тор и другите и им ги подал.

- Да се нахраним и пак на път!

Пътешествениците се спогледали и се нахвърлили върху храната. След това Скрюмир отново забързал напред и подир час-два стигнали до края на гората.

- Ако искате да попаднете в страната Утгард при нашия крал, следва оттук да вървите направо на изток - казал Скрюмир. - Аз пък отивам на север. И послушайте съвета ми. Чух ви да говорите помежду си, че съм много висок. Знайте, че в замъка на краля ни има много по-високи от мен, така че не

разчитайте на своята сила. Довиждане!

Скрюмир изрекъл тези малко неясни думи и бързо се отдалечил на север. Четиримата дълго гледали след него с искреното желание повече никога да не го срещнат.

Асите продължили пътя си и около обед насреща си видели огромен замък, заобиколен отвсякъде с желязна решетка. Имало врата, но тя била затворена. За тяхно щастие обаче железните пръчки били на такова разстояние, че и четиримата без усилие се проврили между тях.

Тор отворил смело вътрешната врата на замъка. Тялви и Рьосква го съпровождали, а Локи от предпазливост останал по-назад. И с право. Попаднали в огромна зала, в средата на която седял на трона си самият крал на Утгард - Утгард-Локи. Наоколо стоели множество великани, които с изумление гледали влезлите.

- Привет, Тор! - изговорил бавно Утгард-Локи. - Радвам се да видя теб и спътниците ти. И преди да те посрещна, както подобава на твоя сан, трябва да ти кажа, че тук влизат само тези, които са се проявили в някакво изкуство или с работа, в който завоювали първото място. Всички вие с какво можете да се похвалите?

- В страната на асите няма никой, който да се храни по-бързо от мен! - казал намиращият се зад Тор Локи. В действителност бил доста прегладнял от пътя.

- Това е голямо изкуство наистина! - съгласил се Утгард-Локи. - И ако говориш истината и спечелиш, ще бъдеш на голяма почит у нас. А сега да направим състезание с един от моите хора, когото наричат Логи.

Той плеснал с ръце. Слугите внесли в залата огромно корито, пълно с месо, и го оставили в средата. Локи и Логи седнали от двете му страни и по даден знак на краля започнали да ядат. Подир минута се срещнали. Ала Локи изяждал само месото, докато Логи гълтал и месото, и костите заедно с половината корито в добавка. Затова го обявили за победител.

- Боговете не се хранят бързо - с насмешка изрекъл Утгард-Локи. - А това момче, което, струва ми се, наричат Тялви, какво може да прави?

- В Митгард говорят, че бягам по-бързо от всички останали! - отвърнал Тялви, удивен, че великанът знае името му.

- Добре. Ще го проверим - кимнал кралят.

Излезли от замъка. Отзад се намирало просторно поле с

добре утъпкан път. Тук трябвало да направят състезанието. Утгард-Локи извикал от хората си един юноша на име Хуги и му наредил да се състезава с него. После, като били готови и двамата, махнал с ръка и бегачите се устремили напред.

Тялви наистина бягал много бързо, ала Хуги успял да го изпревари с една крачка.

- Да пробваме още веднъж! - казал Утгард-Локи.

Вторият път Тялви изостанал от противника си на разстояние полет на стрела. Третият път бил още по-несполучлив - не пробягал и половината, противникът му вече се намирал на финала.

- Вижда се, че у вас бягат така, както се хранят! - усмихнал се Утгард-Локи. - А ти, Тор? Какво умееш да правиш?

- Асите твърдят, че няма друг сред тях, който умее да пие така, както аз - отговорил Тор.

- Ето това е изкуство - възкликнал Утгард-Локи. - Да се върнем в замъка. Там ще покажеш как пият в Асгард.

Върнали се обратно и Утгард-Локи дал заповед на своя виночерпец. Той донесъл на Тор дълъг и тесен рог, догоре пълен с вода.

- Чуй ме, Тор! Някои от нас пресушават този рог на една глътка, други - на две. Само най-слабите го изпиват на три. Но, разбира се, ти ще го пресушиш на една.

Макар рогът да бил дълъг, той се сторил на Тор не толкова голям. Доближил го до устата си и започнал да пие. По едно време се спрял да си поеме дъх. За свое учудване видял, че водата в рога почти не намаляла.

- Оставил си много за втория път! - забелязал Утгард-Локи. - Постарай се, за да не ти се смеят.

Тор отново надигнал рога. Пил, пил и пак го свалил от устните си, за да поеме дъх. Водата и сега не била намаляла.

- Стига! - казал Утгард-Локи. - Сам виждаш, че у нас пият не така, както в Асгард. - По-добре ми кажи какво друго умееш да правиш.

- Бих показал своята сила - изрекъл Богът на гръмотевицата.

- Заповядай, щом желаеш! Младите хора от моята страна обикновено пробват силата си, като повдигат моята котка. Тази забава, разбира се, не е за възрастни, но като те гледах как лошо пиеш, боя се, че и тя няма да ти е по силите.

В този миг в залата влязла голяма сива котка. Тор пристъпил

към нея, обхванал я с две ръце и се опитал да я повдигне. Ала колкото и да се мъчел, не успял дори да я помръдне от мястото ѝ. Само леко я отделил от земята.

- Така си и мислех! - засмял се Утгард-Локи. - От само себе си се разбира, че котката е голяма, а ти мъничък. Къде ще вдигнеш такъв звяр?

- Може да съм малък, ала се захващам да се преборя с всеки от вас независимо от ръста му! - креснал извън себе си от гняв Тор.

- Преди да се пребориш с някого, съветвам те за начало да опиташ с моята стара дойка Ели. Ако се справиш с нея, готов съм да призная, че не си толкова слабоват, колкото си мисля. Ако пък тя те победи, няма защо да се състезаваш с истински мъже.

Утгард-Локи плеснал с ръце и завикал:

- Ели! Ели!

В залата влязла дребна, сбръчкана старица и недоволно запитала какво иска.

- Искам да се пребориш с моя гост. Той се хвали със силата си и ми е интересно дали ще се справи с теб.

Тор не изчакал отговора на старицата. Сграбчил я със здрава хватка и се опитал да я повали. Ала тя не само че устояла на силата му, но така го стиснала с ръце, че дишането му се пресякло.

Колкото повече се стараел Тор, толкова по-силна ставала старицата. Внезапно тя го подкосила и той, без да очаква това, паднал на едното си коляно.

Утгард-Локи изглеждал много учуден, но се постарал да не го показва, и, сякаш че нищо не е станало, се обърнал към Бога на гръмотевицата:

- Сам виждаш Тор, че няма смисъл да мериш сили с когото и да било от нас. И не можеш да останеш повече в моя замък. Аз обаче съм гостоприемен домакин и няма да ви пусна гладни. Хайде да обядваме!

Тор навел глава. Срамувал се толкова, че не можел да промълви и дума.

Кралят на Утгард нагостил добре гостите си и после тръгнал да ги изпроводи малко.

- Доволен ли си от пътешествието и хареса ли ти то, Тор? - попитал той, когато излезли от замъка.

- От пътешествието съм доволен, но не мога да кажа, че вашата страна ми хареса. Нито едно от моите пътешествия не е завършвало толкова безславно.

- А аз даже не подозирах, че си толкова могъщ, Тор - усмихнал се Утгард-Локи. - Иначе не бих те насочил към моя замък. Сега, когато го напускаш, мога да ти кажа истината.

Излъгах те още в началото. Скрюмир, когото среднахте, бях аз самият. Моят вързоп ти не можа да отвориш, защото неговите ремъци бяха запоени с желязо. А когато ме удряше с Мьолнир, в действителност удряше къс скала. Ако си забелязал огромния камък в залата с трите дълбоки вдлъбнатини, това са следите от твоите удари.

Локи се хранеше много бързо, но Логи, с когото се състезаваше, беше самият огън. Знаеш, че той изгаря всичко наред.

Тялви е добър бегач, но да изпревари Хуги не успя. Защото Хуги е самата мисъл. А тя бяга по-бързо от всеки бегач. И това го знаеш.

Рогът, от който ти пи, в другия си край бе съединен със Световното море. Да се пресуши то, естествено, не може.

Но ти отпи от него толкова вода, че то се оттегли като при силен отлив от бреговете си.

Ти, Тор, вдигаше не моята котка, а змията Митгард. Тя обвива целия свят, ала ти я вдигна толкова високо, че тя само с крайчеца на устата и опашката си докосваше земята.

Най-трудното изпитание издържа, когато се бори със старицата Ели. Ели е старостта. А тя, както знаеш, поваля по гръб и хората, и боговете. Ти пред нея падна само на коляно. И тогава се убедих в твоята сила, Тор. Затова от цялата си душа желая да не те срещам повече. Прощавай!

Почервенял от надигация се у него гняв, Тор хванал Мьолнир, ала Утгард-Локи бил изчезнал без следа. Заедно с него изчезнал и замъкът му и на същото място пред очите на четиримата се простирало равно, покрито със зелена трева поле.

Така свършило пътуването на Тор в страната на Утгард.

XIV

ДВУБОЯТ НА ТОР С ХРУНГНИР

Когато Тор се върнал от вълшебното кралство Утгард, се наложило начаса да отиде на изток, за да се сражава с вечните си врагове - великаните. В негово отсъствие Один решил да яхне Слейпнир и да поразгледа какво ново има по света. Башата на боговете обходил земята, убедил се, че всичко е благополучно, и отправил своя осмоног бегач на север.

Прескачайки от облак на облак, Слейпнир достигнал бързо до Йотунхейм и преминал през каменните планини, владенията на свирепия и могъщ великан Хрунгнир. В същото време той бил излязъл от замъка си, видял във въздуха конника със златния шлем и от удивление ококорил очи.

- Добър кон имаш, приятелю! - викнал той на Один. - Сигурно няма да се намерят коне, които да го надбягат!

Один дръпнал поводите и Слейпнир с всичките си осем крака застинал на едно малко облаче.

- Такъв кон, който би надбягал моя, няма в целия свят - гордо отвърнал най-старият от асите. - Нито в Асгард, нито в Митгард, нито пък в Йотунхейм.

- Не се хвали, непознати страннико! - възразил му сърдито великанът. - Моят кон Жулфакси ще надбяга твоя, независимо че не е с осем крака.

- Да се надбягваме! - казал Один. - Жив да не се завърна

вкъщи, ако твоят кон успее поне да догони моя жребец.

- Почакай, ще те науча аз тебе, жалък самохвалко! - разсърдил се още повече великанът.

Завтекъл се в конюшната и извел своя могъщ вран жребец, скочил на седлото и го подкарал направо към Один. Бащата на боговете го допуснал съвсем близо и пришпорил Слейпнир обратно на запад.

Мислел, че ще остави далеч зад себе си великана, ала Хулфакс бил наистина добър кон. И той както Слейпнир умее да лети и макар да не успял да го догони, малко му отстъпвал по бързина.

Конниците оставили зад себе си Йотунхейм, като вихър преминали над морето, набързо - Митгард и незабелязано достигнали до стените на Асгард.

Великанът, увлечен в гонитбата и заслепен от гняв, препускар, без да се оглежда, и едва когато спрели пред Валхала и съзрял боговете, се опомнил.

Хрунгнир бил храбър и силен, но доста се смутил, защото не носел оръжие, а знаел, че всеки миг асите могат да повикат Бога на гръмотевицата.

Один се засмял, като забелязал неговата нерешителност.

- Не се страхувай, Хрунгнир! Влез и бъди ни гост. Навярно си огладнял след такова препускане. И твоят кон ще иска да си поотдъхне.

Хрунгнир слязъл от коня гордо - как не! Бил първият великан, който боговете канели на свое пиршество. И влязъл във Валхала.

Асите му предложили да седне на мястото на Тор и сложили пред него два котела със силна медовина. Тези котли били на Бога на гръмотевицата и за Хрунгнир те се оказали не по силите му. Независимо от могъщото си телосложение и исполинския си ръст, той се напил бързо и започнал да се хвали.

- На света няма никой, който да е по-силен от мен. Вашият Тор е едно джудже, ако го сравнявам със себе си. А всички вас с голи ръце мога да пребия.

- Успокой се, Хрунгнир! Гост си ни и не желаем да се бием с теб - казал добродушно Один.

- Млъкни! - свирепо креснал великанът. - Достатъчно сте властвали на света! Сега моят ред дойде. А вие се гответе за

смъртта!

В гнева си Хрунгнир бил страшен и асите, много уплашени, се отдръпнали от него в другия край на залата. Само Фрея се претрашила, приближила и пак напълнила котлите с медовина. Великанът ги изпил един след друг и още повече се напил.

- Ще пренеса Валхала в Йотунхейм - заговорил със заплетен език той. - Фрея и Сив ще станат мои робини, а останалите аси заедно с Асгард ще потопя в морето. Но преди да направя всичко това, ще изпия вашата медовина.

И протегнал котлите да ги напълни Фрея.

Асите нямали повече желание да търпят пиянските му хвалби и в хор повикали Тор. В същия миг се разнесъл тропотът от колелата на железната колесница и на прага се появил Богът на гръмотевицата.

От изненада Тор застинал на мястото си. На неговия стол седял Хрунгнир - един от най-големите му врагове. Богът на гръмотевицата изгледал поред асите, после пак великана и от ярост заскърцал със зъби.

- Значи в същото време, когато аз се сражавам с най-безпощадните и зли врагове на богове и хора, вие самите слагате един от тях на мястото ми до масата и пиете с него. Кой го е пушал тук? Кой му разреши да влиза във Валхала? Не те ли е срам, Фрея, да угощаваш коварния хримтурс така, както нас ни гощаваш на великия празник на боговете!

Асите мълчали смутено. Хрунгнир, който при появата на Тор изтрезнял, побързал да каже:

- Мен тук ме е поканил самият Один! Той ме гощава и аз се намирам под неговата защита.

- Който и да те е канил, за това угощение ще платиш, преди да си излязъл оттук! - Богът на гръмотевицата вдигнал Мьолнир над главата си.

- Сега виждам колко съм бил глупав да дойда тук без оръжие! - промълвил мрачно Хрунгнир - Но я ми кажете голяма чест ли ще е за Тор да убие един беззащитен човек? Няма ли той да прояви по-голяма смелост, ако се срещнем в честен двубой - в моята родина, в Каменните планини? Съгласен ли си с предложението ми, Тор, или да река пред всичките богове, че си страхливец?

До този миг никой от хримтурсите не бил предизвикал Бога на гръмотевицата на открит двубой и той не можел да

откаже. Славата за него била по-скъпа от всичко останало. Тор отпуснал бавно Мьолнир.

- Приемам единокорството, Хрунгнир - казал той. - След три дни, по пладне, ще дойда в твоите Каменни планини. А сега си върви. Нямахте да се отгървеш така лесно, ала днес съм радостен. Великанката Ярнсакса ми роди син, който нарекох Магни.

Хрунгнир яхнал жребеца си и, без дума да каже повече, се върнал в своите владения.

Веста, че той е поканил на двубой самия Тор, се разнесла бързо в Йотунхейм и предизвикала голямо вълнение сред великаните. Хрунгнир бил най-силен сред тях и го смятали за непобедим. Главата му била от гранит. Живеел неслучайно сред Каменните планини - в гърдите му било каменно сърце. Ала хримтурсите с основание се страхували, че няма да издържи пред Тор и неговия Мьолнир.

И решили да направят на Хрунгнир щит, който да издържи дори удара от оръжието на Бога на гръмотевицата.

Без да се бавят, триста великани се хванали за работа и сутринта на третия ден щитът бил готов. Направили го от най-дебелите дъбови дънери и го облицовали с големи колкото селска къща гранитни плочи. В същото време останалите хримтурси изваляли от глина исполина Мьокуркалви, който бил длъжен да помага на Хрунгнир. Този гигант имал ръст петдесет мили, а плещите му били широки петнадесет мили.

Хримтурсите искали да сложат и в неговите гърди каменно сърце, но не им останало време. Затова вмъкнали в гърдите му сърце на кобила.

Уреченият час настъпил. Хрунгнир с боздуган от кремък, с който разбивал и най-здравите скали, и с изготвения от великаните щит тръгнал към мястото на двубоя.

В същото време незнаещият що е страх и увереният в себе си Тор заедно със слугата си Тялви вървял към Каменните планини. Вече били минали морето и навлизали в Йотунхейм и Тялви помолил Бога на гръмотевицата да спре колесницата.

- Ще пристигнем много рано, господарю! По-добре е да почакате малко тук, а аз да изтичам напред да разбера дали хитрите хримтурси не са ни приготвили някоя изненада.

- Върви. Ще тръгна след теб - казал му Тор.

Тялви се затичал към Каменните планини и видял Хрунгнир,

закрит от щита си, внимателно да оглежда небето в очакване на противника си.

"Добър щит има! - помислил си юношата. - Ще издържи първия удар на Мьолнир. А кой знае дали Тор ще може да нанесе втори. Нищо, сега ще го надхитря!"

- Ей, Хрунгнир! - викнал с цяло гърло Тялви. - Бъди предпазлив, иначе тежко ти! Ти чакаш Бога на гръмотевицата отгоре, а той забеляза отдалеч щита ти и се спусна под земята, за да те нападне отдолу.

Хрунгнир чул предупреждението, сложил щита на земята, стъпил отгоре и вдигнал боздугана с две ръце над главата си. Внезапно светнала мълния, разнесъл се оглушителен гръм и от облаците стремително се понесла колесницата на Тор.

Могъщият ас съзрял врага и отдалеч метнал Мьолнир. Ала и великанът едновременно с него хвърлил боздугана си. Кремъчното оръжие и Мьолнир се срещнали във въздуха с трясък и от боздугана останали само парченца, които се разлетели на всички страни. Едно от тях ударило Тор по челото и се забило в кожата.

Богът на гръмотевицата се люшнал, загубил съзнание и паднал заедно с колесницата в краката на великана.

Но Хрунгнир не успял да се порадва на победата си. Като разбил боздугана, Мьолнир с такава сила го ударил по гранитната глава, че тя се разцепила на две. Великанът рухнал върху тялото на своя враг, като затиснал с коляно гърлото му.

Тялви в същото време се нахвърлил върху Мьокуркалви. Схватката не продължила много дълго. Глиненият исполин видял Тор и като листо от вятър се разтреперал от страх. Юношата с два-три удара го съсякъл на късчета. Шумът от неговото падане бил чул из целия свят и така изплашил жителите на Йотунхейм, че те се разбягали по домовете си и до вечерта не посмели да си покажат носовете навън.

Тялви побързал да се притече на помощ на господаря си, но кракът на Хрунгнир бил толкова тежък, че дори не успял да го помръдне. Неуспехът не го разстроил. Скочил в колесницата, върнал се в Асгард и довел оттам Один и останалите богове. Всички дружно се опитали да повдигнат крака на великана, ала безуспешно. Силите им не стигали.

Ужас изпълнил сърцата на боговете. Тор не можел да диша и всеки миг можело да умре. Один също се разстроил. Не знаел

как да помогне на най-големия си син.

Неочаквано зад тях се чули тежки стъпки. Асите се обърнали и с учудване видели, че насам идвал широкоплещест юначага с кръгло детско лице и големи тъмносини очи.

- Кажете къде и как да намеря баща си? - попитал той боговете.

- Кой е твоят баща? - запитал го на свой ред Один.

- Моят баща е Богът на гръмотевицата Тор - отвърнал юнакът. - Аз съм синът му Магни. Родих се преди три дена и едва сутринта узнах, че е длъжен да се сражава днес с Хрунгнир. Сега бързам да му помогна.

Боговете удивено се спогледали.

- Хрунгнир вече е мъртъв, а баща ти в безсъзнание лежи под него и ние не можем да го освободим - казал Тор.

- Та то е лесно, как така не можете да го освободите! - разсмял се Магни.

Пристъпил към тялото на великана, навел се и като перце вдигнал крака му и освободил гърлото на Тор.

Богът на гръмотевицата си поел дъх и веднага отворил очи.

- Здравей, татко!

Магни му помогнал да се изправи на крака.

- Жалко, че закъснях. Великан като този аз бих убил само с един-единствен удар на юмрука си.

- Браво, юнак! - възкликнал Тор и горещо прегърнал сина си. - Няма да те оставя без награда. Дарявам ти Хулфакс, врания кон на Хрунгнир, който не отстъпва дори на Слейпнир.

- Не е хубаво да даряваш на сина на една великанка такъв прекрасен кон! - промърморил Один.

- А хубаво ли е да пируваш на една маса с великани? - изгледал го иронично Тор.

Один нямал какво да отговори. Наредил да положат ранения в колесницата му и се отправили за Асгард.

Оттогава са минали векове, но и до ден-днешен по света се срещат кремъци - парчетата от боздугана на Хрунгнир. А в страната на великаните още се издигат глинените планини - останките от гиганта с кобилешкото сърце.

Парченцето от боздугана останало в челото на Тор и му причинявало невероятна болка.

За да му помогнат, асите повикали възшебницата Гроа, съпругата на известния герой Аурвандил, който преди години

отплавал към Нифелхейм и оттогава нито се чул, нито се видял.

Гроа започнала да произнася заклинанията си и скоро част от парчето излязло навън. Тор усетил как мъчителната болка затихнала и с благодарност погледнал лечителката.

- Защо си тъжна, Гроа? Мислиш си сигурно, че мъжът ти се намира в Нифелхейм в плен на снежните великани, ала се лъжеш. Преди десетина дни бях там и след дълга и упорита борба освободих Аурвандил от плен. Сложих го в кошница, за да премине невредим през бродовете на всички дванадесет потока на Еливагар, и така го изнесох от царството на мъглите. Мъжът ти отдавна да се е върнал у вас, ако не куцаше. Докато го носех, така силно му измръзнал големият палец на десния крак, че паднал. Затова върви бавно.

Сълзи на радост бликнали от очите на Гроа. От вълнението тя дори забравила своето заклинание. Напразно седяла още няколко дни при постелята на Тор. Повече никога не успяла да си спомни вълшебните слова. Ето защо част от парчето останало в челото на Бога на гръмотевицата. Там се намира и до днес.

XV

ТОР НА ГОСТИ НА ХЕЙРЬОНД

Докато Тор лекувал раната си, а боговете му угаждали, Локи скучаел. Бродел без посока из Асгард и се чудел каква нова поразия да измисли. Накрая отишъл при Фрея и още един път я помолил да му даде соколовата премяна.

- Искам да отида в Йотунхейм, за да видя какво кроят против нас великаните - оправдал желанието си той.

Добрата Фрея рядко отказвала на някого нещо и след половин час Локи летял на изток към страната на великаните.

Те след безславната смърт на Хрунгнир избрали за свой предводител Хейрьод, който бил толкова могъщ, колкото Властелина на Каменните планини, но поне два пъти по-умен и по-хитър от него. Имал три дъщери, всяка от които почти не му отстъпвала по сила.

Локи кацнал на покрива на замъка му. Известно време спокойно седял и разглеждал лутащите се из двора слуги, после му омръзнало. Тогавя пхнал глава в комина и започнал да крещи, подражавайка на различните зверове и птици. При това така гръмко и пронизително, че Хейрьод, който обядвал, захвърлил храната и от страх изскочил на двора.

Разбира се, веднага съзрял дръзката птица на покрива и накарал един от слугите си да я хване.

"Добре, добре" - мислел си Локи, като гледал с какъв труд

слугата пълзлял по стръмния покрив. - Старай се, миличък, старай се! Ще те допусна съвсем близо, после ще излети под носа ти направо към облаците! И затворил очи, преструвайки се на заспал.

Слугата, също такъв великан като господаря си, в края на краищата пропълзлял към мнимия сокол и протегнал ръка да го хване.

Локи го наблюдавал изпод вежди и с всичка сила размахал криле да излети. Но за зла слава кракът му попаднал помежду две керемиди и, преди да успее да се освободи, бил сграбчен. Слугата внимателно се спуснал обратно и го предал на господаря си.

Хейрьод погледнал умните очи на птицата и разбрал, че тя не е това, за което се представя.

- Хайде, приятелю, кажи ми кой си? - изрекъл насмешливо. Локи затракал с човка и се опитал да го клъвне по палеца като истински сокол.

- Добре! - разсърдил се Хейрьод. - Аз съм търпелив и ще почакам, докато проговориш!

Сложил Локи в голяма желязна клетка и заповядал на слугите си да не му дават да яде и пие, ако не изрече името си.

Три месеца седял Богът на огъня в клетката гладен и жаден.

Надявал се, че великанът рано или късно ще го освободи. Накрая не издържал и, когато го попитали пак за името, казал го и помолил да го освободят.

- Ще те пусна. Ти си изпати много заради своето твърдоглавие. Но ми се закълни първо, че ще уговориш Тор да ми дойде на гости пеша, без вълшебния си пояс, без Мьолнир и ръкавиците. Аз отдавна желая да си поговоря с него - хитро реагирал на молбите му Хейрьод.

- Това не мога да го направя, Хейрьод! Тор никога не се разделя с Мьолнир и без него няма да дойде - възразил Локи.

- Не можеш ли? Хубаво. Ще останеш още три месеца в клетката тогава - изрекъл заплашително великанът.

- Не, не! - възкликнал ужасено Локи. - Така да бъде. Нещо ще измисля. Кълна ти се, че ще уговоря Тор да ти дойде на гости, както ти искаш.

- Без пояса, чука и ръкавиците?

- Без тях - покорно отвърнал Локи.

- Е, договорихме се значи! - засмял се великанът.

Извикал слугите си и им заповядал да нахранят добре Бога на огъня и да го пуснат после на свобода.

Измъчен от тримесечния глад и жаждата, Локи с големи усилия се добрал до Асгард. Там свалил соколовата премяна, дал я на Фрея, и лично отишъл при Тор. В негово отсъствие Богът на гръмотевицата се бил излекувал и се готвел да се отправи на ново пътешествие в страната на великаните.

- Здравей, Локи! Къде се губи толкова време? - възкликнал той, като го видял. - Не искаш ли да дойдеш с нас в Йотунхейм?

- Оттам идвам. Бях при Хейргод и сключих облог с него.

- За какво?

- Казах му, че ти от никого не се боиш и с голи ръце можеш да победиш който и да е хримтурс. Той ми твърди, че си страхливец и че те е страх да отидеш при него пеш, без Мьолнир, пояса и ръкавиците си - казал коварният бог.

Тор се замислил. Бил слушал много за Хейргод и разбирал колко опасно е да отиде при него без оръжие. Ала мисълта, че някой може да го мисли за страхливец, за него била по-страшна от всичко друго и притъпила предпазливостта му.

- Спечелил си облога, знай! - гордо изрекъл той. - Ще отида при Хейргод и ще му покажа, че не ми е необходим Мьолнир, за да му ступя главата.

След тези думи Тор дал на Сив да пази Мьолнир, пояса и ръкавиците, не отвърнал нищо на нейните въпроси и веднага се отправил на път.

Макар да вървял най-бързо от асите, много време изминало, преди да се добере до страната на великаните. На самия бряг на морето се издигал замъкът на великанката Грид, майката на мълчаливия бог Видар. Въпреки че е живяла в Йотунхейм, тя скъсала отдавна със своите съплеменници. Тор знаел това и решил да пренощува при нея.

Бил гост и нямало как да не ѝ разкаже защо върви пеш, без оръжие и при кого. Великанката плеснала ужасено с ръце, след като чула всичко.

- Навярно търсиш смъртта си, Тор! Ти ли не знаеш колко силни и коварни са Хейргод и неговите дъщери. Послушай ме и, докато не е късно, връщай се обратно.

- Не, лельо Грид, не мога да се върна, защото Хейргод ще ме сметне за страхливец.

Грид само поклатила глава.

- Ако е така, иди. Ала, моля те, сложи на ръцете си моите стари ръкавици и вземи тоягата, с която ходя в гората. Повярвай, и едното, и другото много ще ти помогнат.

- Благодаря, лельо Грид - казал Тор. - Зная, че си умна и ще последвам твоя съвет.

Добрата великанка нахранила Бога на гръмотевицата. Сложила го да преспи. А сутринта му дала ръкавиците и тоягата и го изпроводила.

Тор закрачил бързо и подир някое време стигнал брега на широка планинска река. Решил, че ще я премине през брода, като се надявал на ръста си. Действително водата достигнала до кръста му. Но когато се намирал в средата му, неочаквано се надигнала голяма вълна, която го заляла целия и едва не го съборила.

Тор се опрял с тоягата на дъното и погледнал нагоре по течението. Там стояла, обкрачила реката, чудовищна великанка-голямата дъщеря на Хейрьод. Навела се, с все сила загребала вода и я тласнала към Тор.

- Скъпо ще ми платиш за къпането! - гневно изрекъл Богът на гръмотевицата.

Навел се, грабнал от дъното първия попаднал му камък и го метнал към великанката. Уцелил я направо в слепото око и тя рухнала в реката, като я преградила с тялото си. Водата спаднала и той благополучно минал на другия бряг.

Час-два още вървял и в далечината зърнал замъка на Хейрьод. Великанът стоял на прага и го чакал. Щом го забелязал, зловещо се усмихнал.

- Влизай, Тор, и ми бъди гост! Радвам се да те видя, макар ти хич да не ни обичаш.

- Аз обичам тези, които обичат нас, асите - отвърнал Тор и смело влязъл през вратата, която великанът любезно му отворил.

- Хайде да не си спомняме старото - казал Хейрьод. - Виж, всичко съм приготвил, за да те посрещна с чест. Огънят гори в огнището, на масата са сложени цял бик и бъчва с добра медовина. Ние сега ще седнем и здравата ще пируваме, не полошо от вас в Асгард.

"Действително ли е така, както казва? - помислил си Тор и се заоглеждал. - Ето бъчвата, бика... но не разбирам защо в

огнището лежи нажежено до бяло желязо?"

- Навярно си уморен, Тор, а и гладен. Сядай бързо до масата - казал Хейрьод, усмихнал се зловещо и показал на Бога на гръмотевицата намиращия се от другата страна на масата голям стол с висока облегалка.

Тор се настанил на стола и в същия миг излетял заедно с него към тавана. Успял някак си да опре стола в тавана с тоягата на Грид, която предпазливо не изпускал от ръце и това го спасило да не разбие главата си.

- Добре посрещаш гостите си, Хейрьод - казал отгоре Тор. - Но аз не съм свикнал да седя толкова високо.

Богът на гръмотевицата чувствал, че някой подпира стола отдолу и се отгласнал с тоягата силно от тавана. За щастие той успял да се спусне със стола толкова бързо, както се и вдигнал. Едновременно със спускането се чули гръмки стонове и пукане на кости.

Тор погледнал под стола и видял двете дъщери на Хейрьод да лежат със счупени гръбнаци.

- Вижда се, че съм доста тънък и не е леко да ме задържат, особено пък жени - засмял се Тор.

Великанът гледал известно време ту госта, ту мъртвите си дъщери, после стремглаво се хвърлил към огнището, хнавал с машините нажеженото до бяло желязо и го метнал към аса.

Благодарение на ръкавиците на Грид Богът на гръмотевицата хванал желязото, без да пострада.

- Такива пикантерии не са ми по вкуса, Хейрьод. Ще се наложи да си ги изядеш сам - светнали гневно очите на Тор.

Хейрьод се прикрил зад стоящата в залата колона. Но смъртоносното желязо излетяло от ръцете на Бога на гръмотевицата и пронизало великана в коварното сърце.

"Сега сигурно никой от хримтурсите никога вече няма да ме покани на гости! - казал си Тор и се отправил по обратния път към Асгард. - Нищо! Аз ще идвам при тях без покана..."

XVI

ТОР И ЗМИЯТА МИТГАРД

Победите над Трюм, Хрунгнир и Хейрьод прославили името на Тор из целия свят. Великаните не се осмелявали повече да напускат Йотунхейм и да нападат Земята. Ала Богът на гръмотевицата все не бил доволен. Не можел да забрави своето пътешествие във великото кралство Утгард и най-вече това, че не успял да повдигне змията Митгард. Спомнил си и думите на норните, които му предричали гибелта от най-страшната от дъщерите на Бога на огъня. Тор бил толкова храбър, че независимо от силата си не се страхувал от който и да е враг. Но мисълта, че търпеливо трябва да чака времето, когато змията ще го нападне, го докарвала до ярост. Накрая не издържал и решил сам да издири обвиващото Земята чудовище и да избави света от него, макар че това можело да му струва живота.

Знаело се, че змията Митгард живеела дълбоко на дъното на Световното море, никога не се показвала на повърхността и, за да я намери, трябвало да се обърне за помощ към морския великан Хюмир.

И така един ден, без да вземе със себе си спътник и дори без да предупреди никого къде отива, Тор тръгнал на път.

Хюмир живеел в Нифелхейм в огромна пещера на брега на морето. Както великия Мимир, така и той не воювал с

боговете, но и не бил дружелюбен с тях. Стараел се да се държи настрана от всички. Затова, когато видял Тор във владенията си, хич не се зарадвал, а мрачно запитал защо е дошъл.

- Искам да отида заедно с теб за риба, Хюмир - отвърнал Богът на гръмотевицата.

- С мен... за риба!? - удивил се великанът. - Чувал съм, че умееш да препускаш из облаците, да разбиваш скали със своя чук. Чух също - бил си победил мнозина от моите събратя хримтурсите, но до този миг не знаех, че умееш да ловиш риба и да гребеш с весла... Не, Тор, с мен няма да те взема. Все едно, ти нищо няма да разбереш и само ще ми пречиш.

- Не бой се, Хюмир! Истина е, че не съм ловил риба, ала знам как се прави. Да греба също мога.

- В Северното море е студено. Аз ловя рибата по цели дни и нощи през пролетта. Ти ще замръзнеш и ще ти се прииска да се върнеш на брега - продължил да се дърпа Хюмир.

- Преминавал съм потоците Еливагар, чиято вода е постудена от твоето море, и не замръзнах - казал Богът на гръмотевицата. - Вижда се, че все пак се налага да ме вземеш със себе си, Хюмир. Не се дърпай напрасно.

Гигантът се намръщил. Няма никаква представа как да се отърве от настойчивия си гост.

- Добре - казал, след като размислил и разбрал, че няма да се отърве лесно. - Щом искаш, ела с мен. Само че нямам излишни риболовни принадлежности.

- Нося си - отвърнал Тор и показал грамадна кука и въже с дебелина на дънер от вековно дърво.

Великанът се разсмял огушително.

- Такава кука и такава влакно ще издържат цяло стадо китове! Какво се каниш да ловиш?

Той изтрил сълзите от смеха.

- Ама това си е моя работа! - отвърнал рязко Тор, засегнат от неговия смях. - Каж ми имаш ли стръв?

- Имам, но за себе си - пак се намръщил Хюмир. - Но и стръвта също си е твоя работа, а не моя.

- Ще се оправя без твоята помощ, не се безпокой - сърдито възкликнал Тор и излязъл от пещерата.

Наблизо пасяло стадото от гигантски крави на Хюмир. Сред тях имало бик, чийто гръб се издигал над върхарите на най-високите дървета. Без да умува много, Богът на

гръмотевицата се хванал, отрязал му главата и се върнал с нея в пещерата.

- Ето и стръвта!

- Как!? Ти си посмял да убиеш моя любим бик!? - яростно изревал великанът. Но видял, че Тор поглажда с ръка дръжката на Мьолнир, стиснал устни и отишъл да приготвя лодката.

- Аз ще седна на веслата, Хюмир - казал Тор, когато я спуснали във водата.

- Както искаш - усмихнал се великанът. - Боя се, че скоро ще се наложи да те сменя.

За негово удивление асът, който в сравнение с него бил съвсем малък, гребял много добре и лодката се носела по вълните по-бързо от птица.

След два часа хримтурсът помолил Тор да спре.

- Стигнахме. Ето тук ловя риба.

- Ти стигна, ала аз още не съм - продължил да гребе Богът на гръмотевицата.

Опасно е да плаваме толкова навътре в морето, Тор. Така ще стигнем до мястото, където лежи змията Митгард - казал великанът.

- То далеч ли е?

- Ако така усилено гребеш - час път!

Тор кимнал, без да отговори, и налегнал по-силно на греблата.

- Ти да не би да не си чул какво ти казах? - промълвил великанът.

- Чух.

- Тогава защо не спреш?

- Защото ми се ще да отидем малко по-далеч.

Хримтурсът се надигнал. Мислел със сила да отнеме греблата, но погледът му отново се спрял върху Мьолнир и седнал обратно на мястото си. Известно време мълчаливо стрелкал с очи Тор.

- Моля те, Тор, да се връщаме. Ние плаваме над чудовището!

- Тъкмо това ми трябва, Хюмир! - възкликнал Богът на гръмотевицата и пуснал веслата. Надянал бързо вълшебния си пояс, който удвоявал асовската му сила.

После сложил главата на бика на куката, завързал я здраво за влакното и с всички сила я метнал в морето.

С нарастващ страх великанът следял всяко негово движение.

- Какво правиш? Какво си намислил? - повтарял той непрекъснато.

Куката с примамката потънала дълбоко. Изведнъж нещо така силно я дръпнало, че лактите на Тор се ударили в борда на лодката.

- Хванах я! - закрепял той тържествуващо.

Не грешал. Змията Митгард налала наистина примамката, ала да се измъкне такъв гигантски звяр, никак не било лесно. С голям труд Тор се повдигнал първо на колене, после - на крака. Започнал ожесточена борба. Богът на гръмотевицата държал и дърпал с всичка сила влакното и не обръщал внимание, че лодката почти до ръба е потънала във водата.

Чудовището отчаяно се съпротивлявало, но той го издърпвал бавно. Накрая на повърхността се показала огромната безобразна глава.

Хюмир се вцепил от ужас. Гледал ту изпъкналите хладни и пълни с безпощадна ненавист очи на дъщерята на Локи, ту черните горящи с ярък пламък очи на Тор и не можел да реши кои от тях са по-страшни.

Внезапно се разнесъл трясък. Дъното на лодката не издържало и се пробило. Богът на гръмотевицата се намерил във водата, която стигнала до гърлото му. Напипал с крака пясък, но не изпуснал от ръце въдицата, на края на която се намирал неговият враг.

- Ето, че пак се срещнахме, Митгард! - възкликнал Тор.

В същото време Хюмир седял на кърмата на потъващата лодка. Ала когато го заляла водата, разбрал, че ще потънат и се сепнал. Извадил ножа и бързо прерязал въжетото, на което висяла змията. То изпращяло и чудовището веднага потънало в морето.

- Не, почакай, няма да избягаш така лесно! - завикал Богът на гръмотевицата и метнал Мьолнир.

Чукът плеснал във вълните и след миг излетял в ръцете на стопанина си. Там, където потънал преди миг, морето се оцветило в червено. Това навярно била кръвта на змията Митгард.

Тор се извърнал към Хюмир.

- Едва не изпуснах смъртния си враг заради теб и даже не зная дали да те убия или не - треперещ от гняв изрекъл той. - Заслужаваш смърт, но не мога да забравя, че съм ти гост. Ето

ти нещо по-друго...

Извъртял се и така силно го плеснал по лицето, че той прелетял през борда и паднал във водата.

Без да го погледне повече, Тор заизбирал по-плитките места и закрачил към брега. След няколко часа се добрал до своята колесница и се върнал в Асгард.

Много по-късно оттам се завърнал у дома и Хюмир. Бил мокър до кости и здравата измръзнал. Проклинал от цялата си душа Бога на гърмотевицата и се зарекъл повече да няма работа с асите.

Дали е убил или не змията Митгард, никой не знае. Дори и Тор.

Но норните са сигурни, че тя е оживяла. Само е била тежко ранена.

- Ще дойде ден - казват мъдрите деви, - последен за нея и за Тор, когато двамата отново ще се срещнат.

Но кога и колко далеч е този ден в бъдещето, не знаят дори и норните.

XVII

СВАТОСВАНЕТО НА ГНОМА АЛВИС

Гномът Алвис бил много умен, много по-учен от своите събратя. Знаел почти толкова, колкото някога знаел Квасир, и страшно се гордеел с това.

- Вие не сте достойни да живея сред вас - заявил той веднъж на другите подземни обитатели. - Мястото ми е в Асгард, сред боговете. Само те могат да разберат моята мъдрост и ще заставят всички да ми отдават дължимите почести.

Като го слушали, гномите клатели удивено глави.

- Разбира се, че си мъдър, Алвис - казал един от тях. - Но ти забравяш за Слънцето, което ще те превърне в камък, когато излезеш от Сварталвхейм.

- Веднага се вижда, че си глупак! - засмял се Алвис. - Ще се добера до Асгард през нощта, когато Слънцето не свети. А в страната на боговете има дворци и покриви, които ще ме защитят от неговите лъчи.

- А кой ще накара боговете да ти разрешат да живееш с тях? - попитал втори гном.

- Мога да се ожена за някоя богиня, и волю-неволю, тогава те са длъжни да ме допуснат до Асгард - гордо произнесъл мъдрецът.

- Хайде-де, де, Алвис! - третият гном се постарал да съдържи смеха си. - Върви бързо до подземното езеро и погледни своето изображение. Та ти независимо от знанията си толкова малък и гърбав, като всички нас. Имаш и същата дълга черна брада и мънички очички. Нима мислиш, че можеш да станеш съпруг на богиня?!

- Боговете не са толкова глупави като вас! - разсърдил се Алвис. - Те знаят, че умът е по-важен от красотата и нито един няма да откаже да омъжи за мен дъщеря си.

Гномите не желаели да спорят повече с него и си замълчали. Само най-старият изрекъл:

- Не съм умен колкото теб, Алвис, и слабо разбирам от науките. Ала нито веднъж през дългия си живот не съм чул, гномите да са се сродили с боговете или пък да са ги накарали да направят нещо не така, както те искат. Остани си при нас, защото, запомни, асите няма да ти простят тази дързост.

Горделивецът презрително се изсмял и махнал с ръка.

- Тази нощ ще отида в Асгард и когато се върна, вие ще узнаете какво съм направил там.

Когато Алвис се отправил на път, колесницата на Сол вече изчезвала зад планините. Както си вървял, той обмислял за коя от дъщерите на боговете да се сватоса и накрая избрал дъщерята на Бога на гръмотевицата. Преди седемнадесет-осемнадесет години, когато асите строели стената около Асгард, Сив родила момиченце, което нарекли Труд. Труд била хубава, скромна и тиха и гномът решил, че по-добра съпруга няма да си намери.

- При това Тор, макар и могъщ, не е много умен и ще иска сигурно да има такъв мъдър зет, какъвто съм аз. Само да се добера до страната на боговете...

Скоро стигнал в Бивръост и започнал да вика Хеймдал. Асът веднага доловил с острия си слух неговия писклив глас и го запитал какво му трябва.

- Искам да вляза в Асгард, но не зная как да мина през пламъка на моста от дъга - отвърнал Алвис.

- А какво ще правиш в страната на боговете?

- Ще се сватосам за дъщерята на Тор - Труд.

Асът се разсмял.

- И ти си мислиш, че той ще се съгласи да ти я даде за жена ли?

- Не си мисля, Хеймдал - сигурен съм. Защото след смъртта на Квасир от мен по-мъдър няма на този свят - изрекъл гордо Алвис.

- Виж ти! - пак се разсмял Хеймдал, който сам бил много мъдър. - Защо пък не! Ще ти помогна да влезеш в Асгард.

Гномът сърдечно благодарил на Пазителя на моста от дъга и го попитал къде да търси двореца на Тор.

Богът на гръмотевицата в това време се намирал у Хрюмир и се готвел за битка със змията Митгард. Труд спяла отдавна и гномът бил посрещнат от Сив.

Когато го съзряла на прага си, Богинята на плодородието от удивление изпуснала гребена, с който решила преди лягане разкошните си златни коси. Вместо "Добре дошъл", тя възкликнала:

- Как попадна в Асгард, черни елфе, и какво ти трябва?

- Да беше по-добре запитала за името ми - упрекнал я Алвис.- Тогава би узнала, че се казвам Алвис и че съм най-мъдрият на света.

- Извини ме, Алвис - отвърнала Сив. - Истината е, че не съм чувала за теб, но бъди ми гост и разказвай защо си дошъл чак дотук?

- Дошъл съм да се сватосвам за твоята дъщеря, Сив - с важен вид отвърнал гномът. И смело влязъл в двореца.

- Да се сватосаш за дъщеря ми... Ти искаш да се ожениш за Труд!? - богинята не могла да повярва на думите му.

- Да, Сив - потвърдил Алвис и с усилие се покатерил на пейката, която тя му показала. - Искам да се ожена за Труд и не разбирам това защо те учудва. Аз съм почти толкова мъдър, колкото Один и поради тази причина напълно достоен за ръката на всяка богиня.

- Ти, струва ми се, трябва да си щастлива, че изборът ми падна на твоята дъщеря.

- Дъщерите на асите не се женят за гноми, Алвис - опитала се, без да го обиди, да му каже истината Сив. - Те не могат да живеят под земята във вашите пещери.

- Затова пък аз мога да живея в Асгард. През деня, разбира се, ще си стоя въкъщи и само нощем ще излизам... Но тези неща не са толкова важни. Важното е, че съм богат. Имам много злато. А с помощта на моите знания скоро ще стана още по-богат. Така че на моята жена ще ѝ завиждат.

Спорът продължил дълго. Накрая хитрецът успял все пак да убеди съпругата на Тор. Тя извикала Труд, и, без да поиска съгласието на Бога на гръмотевицата, казала ѝ, че ще се омъжи за гнома.

Девојката се заляла в сълзи, като погледнала мъничкия си жених. Сторил ѝ се много противен. Алвис пък от радост и гордост просто сияел. Останал целия ден у Сив, а вечерта се отправил към къщи, като обещал, че следващата нощ отново ще дойде, и Труд да не си ляга.

- Желая ти щастие! - казал Хеймдал. - Ала не е ли рано да се радваш? Тор не знае, че си се сватосал за дъщеря му.

- Той няма да наруши дадената от Сив дума и аз смело мога да се смятам за негов зет - отвърнал с пренебрежение гномът, побързал да си вземе довиждане с Пазителя на моста и весело продължил към своята страна.

Сутринта, след двубоя с Митгард, Тор се върнал в Асгард.

- Какво ново? - попитал той Хеймдал, който излязъл да го посрещне. - Не са ли идвали великаните към стените на Асгард?

- Великаните не, Тор, но затова пък идва един гном с име Алвис, който се сватоса за твоята дъщеря Труд.

От гняв Богът на гръмотевицата почервенял целият.

- Подиграваш ли се с мен? Как може дъщеря ми да се омъжи за някакъв си гном! Сив никога не би се съгласила...

- Тя се съгласи, Тор. Алвис успя някак да я уговори. Дори му даде дума и днес вечерта той отново ще се върне, за да види своята невеста.

- Днес той ще се върне да види своята невеста? - объркан, повторил Тор и се замислил. - Казваш, че бил мъдър, така ли?

- Мисли се за най-умното същество на света.

Богът на гръмотевицата се засмял.

- Хубаво. Аз лично ще го посрещна при Биврьост - спокойно изрекъл той и се прибрал в двореца.

Сив побързала да му разкаже как е сватосала Труд за гнома, който бил вещ във всичките науки и който бил толкова мъдър, колкото Один или Мимир.

- По-добър зет едва ли ще намерим, макар Труд нещо да не го хареса особено.

- С теб няма да споря. Дала си дума на Алвис - хубаво. Дадената дума не бива да се нарушава.

Тор казал тези думи и побързал да излезе, без да сподели със Сив намерението си да посрещне вечерта гнома лично.

Алвис побързал да извести цялата Свартлвхейм за женитбата си с дъщерята на Бога на гръмотевицата. Едва дочакал вечерта, и забързал към невестата си. Още първите звезди не били изгрели, и той бил при Биврьост.

- Хеймдал, Хеймдал! - завикал той. - Помогни ми да премина моста!

Мъдрият ас, който се забавлявал с дързостта на гнома, отново покорно изпълнил неговата молба. Когато се озовали в Асгард, тук го чакал Тор.

- Здравей, Алвис - изрекъл ласкаво Богът на гръмотевицата. - Каж ми къде си се запътил?

- При твоята дъщеря, Тор - гномът веднага познал най-силния от асите по огромния ръст и мощното телосложение. Сив обеща да ми я даде за съпруга.

- Защо не. Съгласен съм с нея. Позволи ми обаче да проверя, дали наистина си толкова мъдър, колкото твърдиш.

От гордост гномът се издул. Не някой друг, а Богът на гръмотевицата разговарял с него като с равен.

- Питай ме за каквото пожелаеш и аз ще отговоря на всичките ти въпроси.

- Каж ми какво знаеш за Асгард, Митгард, Ванхейм и Йотунхейм? За царството на огъня, за подземната страна на мъртвите, а също така за всички племена и народи, които живеят по Земята.

Алвис повече от два часа отговарял точно и изчерпателно на първия въпрос. И най-важното - не спирал дори да си помисли.

- Наистина знанията ти са големи - похвалил го Тор. - А сега ми разкажи за зверовете и птиците по Земята, за рибите, плаващи в морето и реките.

Алвис отговорил и на този въпрос. Но разказвал толкова дълго, че вече започнало да се развиделява.

- Действително си велик мъдрец! - произнесъл Богът на гръмотевицата и крадешком погледнал на изток. - За да ме убедиш съвсем, остана да ми изброиш всички звезди по небето, коя как се нарича, и ние утре ще отпразнуваме сватбата ти с моята дъщеря.

От тези думи на Алвис му се завъртяла главата. Забравил

за надвисналата опасност и започнал да изрежда имената на звездите.

Ала не успял да каже половината, чуло се гръмкото цвилене на конете от колесницата на Сол. Първият ярък слънчев лъч се плъзнал по небето, паднал върху гнома и мигновено го превърнал в камък.

Така Тор, без да наруши дадената от Сив клетва, съумял да избави своята дъщеря от неприятния за нея и него жених. И доказал на света, че понякога хитростта струва повече от мъдростта. Както е казано: "И най-умният си е малко прост."

XVIII

СМЪРТТА НА БАЛДР

Минали векове. Както преди Один управлявал света, както преди Тор защитавал Асгард и Митгард от нападенията на великаните. Както преди вълшебната кошница на Идун била пълна с чудните ябълки, даряващи младостта и силата на асите. Никога боговете не били така весели и щастливи.

Но ето че лоши сънища започнали да преследват кроткия и добър Балдр. Все по-често нощем сънувал как се разделя със светлата страна на боговете и се спуска в мрачното подземно царство на Хел. Сърцето му все по-често се свивало в тежко предчувствие за близката смърт. Това го превърнало от весел и безгрижен ас в тъжен и замислен. Разтревоженият Один се отправил в Йотунхейм, за да се посъветва с Мимир. И неговият отговор бил страшен.

- Балдр скоро ще умре, Один. Неговата смърт с нищо не може да бъде предотвратена, както с нищо не може да се предотврати и смъртта на останалите богове, когато настъпи техният час.

Всеки е със своята съдба, Один, и да се изменя тя, не е дори и по твоите сили.

От Мимир най-старият от асите отишъл при норните. Те го

посрещнали сурово и намръщено.

- За участта на сина си ти скърбиш, а не разбираш, че денят не е далече, когато с живота и ти ще се разделиш - каза Урд.

- Дънерът на ясена Игдрасил вече е изгнил, трепери световното дърво, животът на което ще свърши заедно с твоя. Слушай - скърцане със зъби! В царството на Хел живее чудовищният дракон Нидхьог и на дървото корените той гризе. Години работата му ще продължи, но някога и тя ще завърши.

- От свещения извор Урд поливаме Игдрасил всеки ден, за да лекуваме неговата рана. Така известно време животът на ясена ще продължи, но да го спасим не можем. Както ти не можеш да спасиш живота на Балдр - добавила Верданди.

- Почакай, Один - рекла Скулд, като видяла главата му да се отпуска от отчаяние към гърдите. - И ме изслушай. Няма Балдр вечно в Хел да живее. Той невинен и чист е, за да остане навеки в страшната Страна на мрака. Това нека да те утеши. Нищо няма повече да кажа...

От този ден сякаш черна мъгла паднала над Асгард. Думите на Мимир и пророчеството на норните прекратили пиравите и веселията. Асите заоплаквали съдбата на своя лъчезарен бог и само Фриг единствена се надявала да спаси сина си.

- Той няма да умре - казвала тя и обикаляла Асгард и Митгард, Нифелхейм и Йотунхейм, Страната на гномите и Страната на елфите. Взела клетва от металите, от всеки камък, от всяко растение, от всеки звяр, птица и риба, че никой от тях няма да причини вреда на Балдр.

- Утешете се и забравете за мъката си. Не може да загине онзи, който нищо не може да убие - каза тя на асите, когато се върнала.

Боговете се зарадвали и започнали да славославят Фриг. Дори Один се удивил от прозорливостта и мъдростта на своята съпруга. Балдр също забравил за сънищата си и помолил боговете да проверят неговата неуязвимост.

Те веднага се съгласили. Излезли в полето до един и започнали да хвърлят по него камъни, да стрелят с лък, да мятат копия и да го нападат с мечове.

В отговор Балдр им се смеел. Дървото, камъните и желязото твърдо спазвали дадената пред Фриг клетва и даже не се докосвали до кожата му.

- Ти повече от нищо не бива да се боиш - казал му

Хеймдал. - Отднес нататък можеш да се сражаваш с всеки враг.

- Не искам да воювам с никого - разсмял се Балдр. - Но безкрайно се радвам, че ще остана с вас в Асгард и няма да отида под земята при мъртвите.

Като виждал сияещото му лице, Локи се мръщел сърдито. Още повече го засегнали думите. Отдавна той завиждал на добрия Бог на пролетта, а сега, когато той станал неуязвим, завистта му се превърнала в злоба.

"Рано е да се радва. Мимир и норните не са могли да стрешат" - злорадо си помислил Локи. Превърнал се в бедна старица и тръгнал към Фриг.

- О, велика богиньо, знаеш ли сега какво правят твоите синове! - възкликнал той, като влязъл при нея. - Кой знае защо са се разгневили на красивия Балдр и се мъчат да го убият с камъни, стрели, копия и мечове.

- Не се страхувай, бабке! - засмяла се Фриг. Била толкова радостна, че съвсем забравила да я попита за името и как е влязла в Асгард. - Балдр е неуязвим. Нищо не ще може да го нарани. Иначе металите, дърветата, животните и камъните биха нарушили дадената пред мен клетва.

- Аха! Така ли било! - подсмъркнала мнимата старица. - А от всички ли дървета и храсти в света взе клетва да не се докосват до Бога на пролетта?

Най-мъдрата от богините се замислила.

- На север от Митгард, в горите на Норвегия, видях малки зелени клонки от растение, което хората наричат имел. То беше толкова малко, че не можех да разговарям с него. После, когато порасне, ще го помоля да не погубва моя син.

Богът на огъня едва се сдържал да не извика от радост. Побързал да напусне двореца на Один, хвърлил женските дрехи, нахлузил на краката си крилатите сандали и се запътил към Норвегия. През това време клонката имел била пораснала и станала колкото ръка дебела. Локи я откъснал, издялал от нея стрела и се върнал в Асгард.

Боговете продължавали да изпитват Балдр в полето. Само слепият Хьод стоял встрани и слушал какво правят неговите братя.

- Защо и ти не стреляш по Бога на пролетта? - обърнал се Локи към него.

- Подиграваш се с мен, нали? Сякаш не знаеш, че съм

сляп? - отвърнал му Хьод.

- Това, уверявам те, не ти пречи да си също толкова добър воин, колкото и останалите - възкликнал Богът на огъня. - Не им отстъпвай и стреляй. Ето ти лък и стрела. Аз ще те обърна с лице към Балдр и ще насоча ръката ти.

Локи подал на слепия лъка и стрелата, която направил от клонката имел.

Хьод не подозирал коварството. Обтегнал ръка и стрелял в посоката, която му показал Локи. В същия миг Балдр надал вик и паднал мъртъв на земята. Стрелата на Хьод го била пронизала в сърцето.

От мъка асите заскубали косите си. А Локи затреперал от страх. Боял се, че Хьод ще го издаде. Ала той дори не успял да си отвори устата в своя защита. Вали, неговият брат, вбесен от постъпката му, без да го пита кой е сложил смъртоносното оръжие в ръката му, веднага на същото място го съсякал с меча си. И този път коварният ас избегнал справедливото наказание.

На погребението на Балдр се стекли не само асите, ваните, валкириите и елфите, но и много от жителите на Йотунхейм. Даже те, най-злите врагове на Асгард и Митгард жалеели този, който през живота си не е сторил зло никому. Най-много, естествено, тъгували Один и Фриг.

На огромния кораб Хрингхорн бил стъкнат погребалният огън. В него лежали телата на Бога на пролетта и неговата съпруга Нана, която не могла да понесе гибелта му и в същия ден починала от мъка. После качили на кораба и жребеца на Балдр, оседлан, богато украсен със злато. Один сложил на пръста на умрелия си син пръстена Драупнир и му прошепнал няколко думи. Тях никой не ги е чул, но навярно били думи за утешение. Не случайно норната Скулд му обещала, че Балдр няма вечно да живее в царството на мъртвите.

Оставало да разпалят огъня и да спуснат в морето кораба. Но той се оказал толкова тежък, че никой от боговете, даже и Тор, не могъл да го помръдне от мястото му.

Като видял това, един от великаните изрекъл:

- В горите на Йотунхейм живее великанката Хюрокин, която има сила за стотина от най-силните мъже на нашата страна. Изпратете да я повикат и тя ще ви помогне.

Боговете се вслушали в съвета му и не след дълго Хюрокин се появила, яхнала исполински сив вълк, в устата на който

вместо юзда имало отровна змия.

Тор неволно хванал Мьолнир, като я видял, но Один спрял ръката му.

- Смъртта примирява всички. Защо да убиваме този, който иска да ни помогне.

- Няма сред жителите на Йотунхейм някой, към когото да се обърна за помощ - измърморил Богът на гръмотевицата и за всеки случай сложил оръжието си така, че да му е подръка.

Великанката Хюрокин хванала Хрингхорн за носа и с лекота го пуснала във водата. Асите запалили огъня и, подхванат от ветровете, корабът заплувал по вълните.

- А сега, аси, слушайте ме! - промълвила Фриг и избърсала сълзите си. - Който от вас реши да отиде при Хел и да ѝ предложи каквото тя поиска за откуп на Балдр, то ще му дам, каквото пожелае. Може би дъщерята на Локи ще се съгласи да пусне сина ми заради злато или други скъпоценности.

- Аз ще отида! - рекъл най-младият син на Один, Хермод, юноша, едва навършил осемнадесет години. - Нека някой от вас да ми даде коня си?

- Вземи Слейпнир, сине - казал Один, - с него най-бързо ще отидеш до Хел и ще ми донесеш вестта за Балдр. А сега трябва да бързаш, защото сенките се движат по-бързо от живите същества.

Девет дни и девет нощи без отдых препускал Хермод през подземните пещери и коридори на Сварталвхейм, докато не достигнал реката Хьол, която отделяла Страната на мъртвите от Страната на живите. През нея бил прехвърлен дълъг златен мост, който охранявала вярната прислужница на Хел - великанката Модгуд.

- Кой си пък ти, младежо - запитала тя Хермод, когато той, без да се бави, преминал през моста. - Само вчера през моста минаха петстотин воители, а той трепереше по-слабо, отколкото под теб. Никога в Страната на мъртвите не съм виждала такива румени бузи.

- Аз не съм сянка, Модгуд, а пратеник на боговете. Отивам при Хел, за да ѝ предложи откуп за моя брат Балдр.

- Два дни минаха, откакто той премина оттук, смели младежо... и ако искаш да го видиш, тръгни на север. Там под Нифелхейм е дворецът на нашата повелителка. Ала се пази - назад едва ли ще се върнеш.

Хермод не отговорил. Запрепускал в указаната посока и на десетия ден видял голям замък, заобиколен отвсякъде с висока желязна решетка, върховете на която се губели в мрака.

Юношата слязъл и по-здроаво затегнал такъмите на осмоногия жребец, после го яхнал и дръпнал с всичка сила поводите. Като птица се извисил във въздуха Слейпнир и леко се прехвърлил през решетката. Скоро спрели пред вратите на замъка на най-голямата от дъщерите на Локи.

Много векове минали оттогава, когато боговете я изпратили тук да управлява над страната на мъртвите. За това време тя станала толкова огромна и могъща, че Хермод, който я виждал за първи път, доста се уплашил.

Даже Хюрокин била по-слаба и по-ниска от нея.

Отдясно на властелинката на почетното място седали Балдр, до него - Нани и Хьод, а от лявата страна - Хрунгнир, Хейрьод и другите, сразени от Тор, великани.

- Как те наричат, дръзки младежо? И кой си ти, който си се осмелил да се срещнеш с мен по-рано, преди тялото ти да са го погълнали огънят или земята? - сърдито го изгледала Хел.
- И знаеш ли ти, че връщане оттук назад няма?

- Аз съм най-младият син на Один - Хермод, и брат на Балдр, Хел - отвърнал юношата, като сподавил страха си. - Асите ме изпратиха при теб с поръчение да пуснеш обратно Балдр, за което ще ти дадат какъвто поискаш откуп.

Хел така се разсмяла, че уплашила още повече и без това уплашения Хермод.

- Злато имам, колкото поискаш, а какъв друг откуп асите могат да ми дадат? - казала тя. - Не, младежо, нищо не ми трябва. Ала аз не съм чак толкова зла, колкото боговете си мислят. Нека те обходят целия свят и, ако видят, че всичко живо и мъртво плаче и тъгува по Балдр, тогава се върни при мен и аз ще ти дам твоя брат.

Хайде върви. Ти ще се първият, който е напуснал моето кралство.

Юношата се накарал да тръгва, но гласът на Балдр го спрял.

- Чакай, Хермод. Вземи пръстена Драупнир и го върни на Один. Това ще бъде доказателство, че сме се видели.

- А от мен предай тази кърпа за глава - казала Нани. Свалила я и му я дала. - Прощавай! Може би скоро няма да се

видим!

- И кажи на асите, че аз не съм виновен за смъртта на Балдр! - тихо добавил Хьод. - Няма да издам убицеца. Скоро той сам ще го направи.

Разбрали условията на Хел, боговете веднага се разпръснали из всички краища на света. Колкото повече обикаляли, толкова повече се радвали. Всичко живо и мъртво, което срещнали, плачело и тъгувало за Балдр. Плачели гномите и елфите, зверовете в горите, великаните, птиците в небето. Плачели цветята, дърветата, камъните, покрити с влага...

Плачела и самата земя, студена и мокра, несгрята от топлия дъх на Бога на пролетта.

Само един-единствен не плачел и не тъгувал Локи. Той обмислял как да излъже асите и те завинаги да оставят Балдр при Хел. И му хрумнало нещо.

Когато боговете се връщали обратно в Асгард, в една от пещерите на Йотунхейм намерили великанка, която весело се усмихнала, като ги видяла.

- Ти не тъгуваш ли за Балдр? - попитали ужасени боговете.

- Защо да плача за него? - засмяла се великанката. - Казвам се Тьок, Благодарност. А вие знаете, че за доброто винаги се заплаща със зло. Нека Балдр остане при Хел. Той не ми е необходим.

Едва изрекла тези думи, и изчезнала. Тор после я търсил дълго, но така и не успял да я намери. А да се досети, че тази великанка бил Локи, нямало как.

Ето защо и досега Балдр живее при Хел.

XIX

КОТЕЛ ЗА ПИРШЕСТВОТО НА БОГОВЕТЕ

Както Один бил повелител на света, Ньорд на ветровете, Тор на силните урагани и бури, така могъщият бог Егир и съпругата му, богиня Ран, властвали над морските простори и безкрайните дълбини. Те не били от рода на асите и не живеели в Асгард, но също водели непрекъсната война с хримтурсите, които се стремели да сковат във вечни ледове Световното море. В тази борба често им помагал и Богът на гръмотевицата.

На един от островите на юг от Митгард Егир си построил прекрасен дворец, а под него - огромна изба, в която лежели телата на удавените хора. Там ги събирала богинята Ран. Тя хвърляла в морето огромната си мрежа и с нея събирала всички потънали и удавени, за да не се носят телата им просто така из безбрежните води.

Егир обичал Бога на пролетта, който карал ледените великани да бягат далеч на север. В негова чест, една година след неговата нелепа смърт, направил разкошен пир и поканил не само асите и техните съпруги, но и светлите елфи.

Гостите биди толкова много, че бирата на морския бог не стигнала, макар храната да била в излишък. Като видял това, Тюр прошепнал на Тор:

- Длъжни сме да намерим на Егир още един по-голям котел,

за да направи повече бира. Зная, че моят чичо, великанът Хюмир, с когото ти ходи да ловиш Митгард, има такъв. Дълбок е цяла миля, но да го вземем от Хюмир няма никак да е лесно.

- Да вървим - отвърнал Богът на гръмотевицата. - Ще видиш, че до сутринта котелът ще е тук.

Без дума да кажат на някого, двамата богове излезли от двореца на Егир и седнали в колесницата на Тор. След час лудо препускане били вече до пещерата на Хюмир. Той бил за риба. Посрещнала ги неговата майка, лелята на Тюр.

- Напразно си дошъл, Тор - обърнала се направо към Бога на гръмотевицата тя. - Синът ми и досега не може да забрави как сте ловили змията Митгард. Заклел се е да ти отмъсти за плесницата, с която си го дарил.

- Още веднъж ще го ударя, още по-силно, ако не разговаря с нас както трябва - сърдито отвърнал Тор. - Ако не беше се намесил, нямаше да изпусна Митгард. И ако не е роднина на богове, бих се расплатил за тази услуга малко по-иначе.

- Стига, Тор, успокой се! - казал Тюр. - Ние сме гости и не бива да се караме със стопанина. Лельо, дошли сме да измолим от Хюмир котела, за да сварим в него бира за пиршеството у Егир.

- Едва ли ще ви го даде - поклатила глава старицата. - Хюмир и Егир са смъртни врагове. Ала ще се постарая да го уговоря. А вие, когато дойде, не се показвайте веднага пред очите му.

Привечер се разнесъл грохот от тежки стъпки и в пещерата влязъл Хюмир. Големи ледени висулки се клатели по брадата и мустаците му, от което изглеждал по-страшен. Без да забележи Тюр и Тор, които се скрили зад една колона, седнал на пейката до стената и рекъл на майка си да му сложи вечерята.

- Днес имаме голяма радост, Хюмир - казала тя. - На гости е пристигнал синът на твоята сестра, храбрият Тюр. Съпровожда го могъщият Тор, победителят на Хрунгнир. Ето ги, стоят зад колоната.

- Пак ли си тук, Тор? - изревал великанът и свирепо изгледал двамата аси. Те издържали на погледа, но колоната се пръснала на парчета. - Не идваш да вървим да ловим Митгард, нали?

- Не, Хюмир. Този път идвам да те моля да дадеш за

пиршеството у Егир своя котел - смело приближил великана Тор.

В очите на хримтурса пламнал огън, който разтопил леда по брадата му. Чудовищните му ръце се свили в юмрук. Но си спомнил за полученото някога и през зъби се усмихнал.

- Добре. Ще ви дам котела, ако изпълните три условия. Първо, на едно сядане да изядете повече от мен, второ, да разбийете моята чаша от планински кристал и, трето, да изнесете котела от пещерата на собствените си плещи.

- Първото условие ни подхожда - казал Тор. - Отдавна ми се щеше да вечерям. Какво има за ядене?

Хюмир плеснал с ръце и майка му на дълъг шиш донесла три бика.

- Яж, Тор - казал великанът и грабнал единия от биковете. Бил сигурен, че асът няма да се справи, и не бързал да сдъвче печеното. Ала прегладнелият Бог на гръмотевицата не го чакал. На бърза ръка изял останалите два бика. Даже не оставил парче за Тюр.

- Нямах ли още месо, Хюмир? Трябва да нахраниш племенника си - казал Тор.

- Ти всичкото изяде, което майка ми е приготвила за вечеря - с труд сдържал злобата си великанът. - Първото условие е изпълнено. Сега ступи моята чаша!

"Няма да е трудно!" - помислил си Тор и запратил чашата на Хюмир към една от стените. Ударът бил толкова силен, че от стената отхвъркнали късове гранит, но чашата, без да се ступи, паднала в краката му.

Великанът доволно се усмихнал.

- Разрешавам ти да опиташ още два пъти. Но ако остане цяла, ще си вървите без котела.

Тор избрал по-здрава скала и с всичка сила ударил в нея чашата. Скалата се разрушила, сякаш била от глина, но чашата даже не била одраскана.

- Чашата са я правили гномите - прошепнала на ухото на Тор лелята на Тюр. - Метни я в главата на сина ми. В света няма нищо по-здраво от челото му.

Тор последвал нейния съвет и, едва докоснала челото му, чашата се пръснала на парченца.

- Не си се сам досетил да я хвърлиш по мен, ала станалото - станало. Остава да изпълниш последното условие:

да изнесеш котела на плещите си от пещерата. Но я почакай малко. Скоро ще се върна.

Хримтурсът бързо напуснал пещерата.

- Отиде да вика за помощ ледените великани - каза старицата на боговете. - Взимайте по-скоро котела и да ви няма.

Тюр хванал за ръба котела, но не успял дори да го помръдне.

- Няма да можем, Тор! Тежък е много.

- Върви напред. Аз ще изпълня последното условие.

Тор се навел, сложил котела на плещите си, изтичал до колесницата си и го натоварил в нея.

- Да вървим бързо, че после да не стане късно - извикал той на Тюр.

Хюмир никъде не се виждал. Ала едва се били отдалечили на стотина крачки от пещерата, отдясно и отляво из теснините се показали огромни тълпи от ледени великани, вържени с боздугани и камъни.

Котелът наистина бил доста тежък и Тангиостър и Тангриснир не могли да препускат бързо. Хримтурсите започнали да ги настигат.

Тогава Тор се изправил в цял ръст и метнал Мьолнир по най-близкия великан. Великанът паднал разполовен, ала останалите не спрели.

Втори път светнал във въздуха Мьолнир - втори исполин паднал, но и това не помогнало. Никога досега не се налагало на Бога на гръмотевицата да се сражава едновременно с толкова врагове, а и никога великаните не се сражавали така храбро.

Камъните, които хвърляли, падали като дъжд около колесницата, а някои глухо удряли котела, зад който се прикривали асите. Но и ръцете на Тор били неуморими. При всяко мятане на Мьолнир падал по един от хримтурсите.

Колко загинали в тази с нищо непредизвикана битка, никой не знае. Ала когато Тангиостър и Тангриснир успели да извлекат колесницата към облаците, над морето, заснеженото поле на Нифелхейм било покрито с огромни ледени могили. Това били късовете от телата на ледените великани.

Те и досега се намират там. Който рискува да отиде толкова далеч на север, може да ги види със собствените си очи.

XX

КАК БОГОВЕТЕ НАКАЗАЛИ ЛОКИ

Пирът продължил у Егир до самата зима. Тор се страхувал, че в негово отсъствие хримтурсите ще завладеят Асгард и Митгард, и се завърнал по границата на изток. Всички други аси и елфи останали в двореца на Повелителя на моретата. Пиели бира от донесения от боговете котел и слушали Браги, който разказвал на Егир многобройните истории за подвизите на боговете.

Слугите на морския бог Фимафенг и Едир били много сръчни и така добре сервирали на гостите, че бирата сякаш само се преливала от котела в чашите. Тяхното изкуство предизвикало възхищение у асите, които ги обсипвали с похвали.

Това веднага предизвикало завистливия Бог на огъня да кипне от злоба. Понеже бил опиянен от изпитата бира, не могъл да се сдържи и, когато Фимафенг, без да иска, го закачил за лакътя, с един удар на меча си го съсякъл.

Асите възмутено скочили от местата си.

- Заслужаваш наказание, Локи! - казал Один. - От уважение към стопанина няма да проливаме в дома му твоята кръв. Махай се и повече да не си се върнал тук!

Гневът на боговете изплашил Локи и той излязъл. Бродил дълго около двореца на Егир, но злобата му не намалявала, а

напротив, нараствала с всяка минута. И когато до него достигнали гласът на Браги и веселият смях на боговете - не издържал. Отново се промъкнал в залата за пиршеството.

- Напразно си се върнал, Локи - опитал се да го спре Елдир, когото срещнал по пътя си. - Боговете са ти ужасно сърдити и те моля не ги разгневявай още повече.

- Не се боя от нищо! - отвърнал гордо Богът на огъня. - Виж само как ще им разваля веселбата.

- Ох, бедата не минава без теб! - промълвил верният слуга на Егир и се оттеглил.

Локи влязъл смело в залата. Като го съзрял, Богът на поетите и скадите мълкнал веднага, гостите престанали да се смеят.

- Защо не разказваш по-нататък, Браги? - попитал Локи и приближил дръзко към масата. - Или се изплаши от мен? Зная, че умееш да говориш, ала от битки и сражения се боиш, защото си страхливец.

- Когато излезем оттук ще ти покажа кой е страхливец! - почервенял от гняв Браги.

- Престанете да се карате в чужд дом! Браги, мълчи! - казал сурово Один. - Ти сигурно си загубил разсъдък, Локи, ако си се върнал, за да подхващаш с нас кавга!

- Бих послушал и теб, Один, ако ти беше действително мъдър и справедлив, ала ти не си по-добър от всички нас - насмешливо го изгледал Богът на огъня. - Я си спомни колко пъти си нарушавал своите клетви и обещания! Спомни си колко пъти си решавал спорове между хората и си присъждал присъда и победа не на този, който е достоен, а на този, който на теб ти харесва! Ти пръв проля кръвта на ваните, ти излъга Тунльод и открадна от него поетическия мед... Не, Один, повече за нищо няма да те слушам!

- Замълчи! - креснал Тюр и станал от мястото си. - Как смееш да разговаряш така с най-стария и най-мъдрия от нас! Замълчи или скъпо ще ми платиш за всяка своя дума!

- Я си спомни по-добре за ръката, която моят син ти откъсна, и престани да ме заплашваш, за да не загубиш и другата! - презрително го изгледал Локи.

- Върни се къщи и се успокой, Локи - кротко го посъветвал Ньорд. - После ще съжаляваш за това, което тук си изрекъл.

- Никъде няма да вървя! - Богът на огъня седнал на мястото

си. - Ти, Ньорд, си наш заложник и нямаш право така да разговаряш с мен!

- Дори мъжът ми да е заложник, но затова пък не е ходил цяла година в образа на кобила и не е раждал жребчета... Върви си, Локи! Боговете те изгониха и нямаш тук повече работа! - намесила се Скади.

- Ти говориш така, защото заради мен загина твоят баща, Скади! - захилил се Локи. - Но аз не се боя от теб, нито пък от боговете и ще остана!

- Ще се наложи да си отидеш. Ето, чуваш ли? Гърми се. Значи Тор се връща. Бягай, докато не е станало късно - намесил се Хеймдал.

- Ако ни съпровождаше в Йотунхейм, щеше и ти да видиш прехваления Бог на гръмотевицата как се криеше в ръкавицата на Скрюмир, и сега нямаше да ме плашиш с него.

В този миг на прага застанал Тор. Бил чул последните думи на Локи и треперел от гняв.

- Върви си, Локи! Бързо си върви, иначе моят Мьолнир ще затвори устата ти навеки! - проехтял гласът му.

- Ще си отида! - спокойно изрекъл Локи. - Ще си отида, защото зная, че в битка никой не може да ти устои...

Локи станал и доближил вратата.

- Все пак още не съм ви казал това, което исках. Трябва да знаете, че Балдр загина заради мен и аз съм причината да не се върне от Хел. Аз сложих в ръката на Хьод лъка и стрелата от имел и в образа на великанката Тьок не исках да плача за него. Прощавайте!

Хукнал да бяга, преди думите да достигнат до поразените от гняв и ужас аси. Те веднага скочили и го подгонили, но той изчезнал от очите им. Къде ли не го търсили асите, ала без успех. Но, както е казано - "Хитростта винаги сама си готви гибелта!".

Локи дотичал до първата, изпречила се пред очите му, река, превърнал се в риба и се метнал във водата. Няколко дни плувал свободно. Страхувал се да се покаже на повърхността. После се замислил какво да прави по-нататък.

"Тук, разбира се, асите няма да ме намерят - говорел на себе си той. - Но не мога да остана завинаги риба. Какво ще стане, ако се добера до Йотунхейм при великаните? Те дали ще ми помогнат, или ще ме скрият в някоя пещера? Сигурно. Те

са врагове на асите. А аз за благодарност ще ги науча как да победят Тор и да завладеят Асгард."

Решил, че няма по-добър изход от този. Локи излязъл от реката, върнал предишния си образ и се приготвил да отиде в страната на великаните. Забравил обаче най-важното - Один.

От своя трон в Асгард Владетелят на света веднага зърнал Бога на огъня и го показал на асите. На лукавия бог още веднъж се наложило да се превърне в риба и да се скрие във водата. Ала сега боговете знаели къде да го търсят.

Взели от богинята Ран мрежата и преградили с нея реката при устието. Бавно започнали да я движат срещу течението. Стигнали до един висок водопад. Там я извадили, но вътре нямало нищо освен много обикновена риба.

- Локи е легнал на дъното между камъните и мрежата е преминала над него! - досетил се Хеймдал. - Трябва да превържем на долния ѝ край някаква тежест и тогава няма да ни избяга.

Боговете послушали съвета му, пуसнали пак мрежата и я затеглили по течението този път.

Локи видял, че няма да може да се прикрие на дъното и с всички сили заплувал към морето. Достигнал солените води и се сетил за чудовищните хищни риби, които живеят в него и на които нищо не им струвало да го изядат.

"По-добре ще е да остана в реката" - казал си той. Почакал боговете да приближат мрежата, засилил се и прескочил горния ѝ край.

- Можете да ме ловите колкото си искате, ала аз няма да ви се дам! - извикал им той и се спуснал на дъното.

- Чакайте! - казал на отчаяните от несполуката аси Тор. - Вие теглете пак мрежата, а аз ще застана на средата на реката. Да видим как ще ни излъже сега.

Без да подозира надвисналата над главата си опасност, искрено зарадван, че е накарал измъчените и уморени богове за трети път да теглят тежката мрежа, Локи чакал с нетърпение да се приближат и пак да повтори скока си. Ала той се оказал последен за него. Могъщата ръка на Бога на гръмотевицата го хванала във въздуха и, както и да се съпротивлявал, не успял да се освободи.

Много злини направил през живота си Локи и си платил наведнъж. Наказанието му било страшно. Асите го отвели при

най-високата скала в Митгард и за нея приковали ръцете и краката му, така че да не можел да мръдне. Като отмъщение за невинно погубения си баща Скади закачила над главата му отровна змия, от устата на която непрекъснато капела отрова. Вярната жена на Локи Сигюн ден и нощ стояла до него и държала над главата му голяма чаша. Ала когато тя се напълва с отрова, Сигюн отива да я изхвърли и капките отрова падат върху лицето на Бога на огъня. Тогава той се гърчи в страшни мъки. Оттова се тресе цялата Митгард и се получава онова, което хората наричат земетресение.

XXI

ПРОРОЧЕСТВОТО НА ВЪОЛВА

Не една година вече бил прикован към скалата Богът на огъня. Скръбта в сърцата на асите по Балдр започнала да стихва. Великанката Ярнсакса родила на Тор втори син, Модри, който не отстъпвал по сила на своя брат Магни. Победените от Бога на гръмотевицата великани забравили пътя за Асгард. Хората се заселили и по най-далечните кътчета на Митгард.

Тогава на Земята се появила пророчицата Вьолва, очите на която виждали така ясно бъдещето, както очите на човека виждат нещата наоколо.

Славата ѝ се разнесла по света и достигнала до Асгард. Великият Один побързал да я повика, за да разгадае съдбата на него и на децата му.

- Веща съм, много зная и виждам аз - започнала пророчеството си Вьолва. - Страшен е жребият на боговете! Виждам ги как много векове ще властват над света, как с годините ще нарастват богатствата и славата им. Виждам как хората им се покланят, как от тях се страхуват великаните и как над тях постепенно се съгъстява сумракът на залеза.

Една след друга ще дойдат три зими с небивали студове и ветрове. Слънцето почти няма да се вижда. Небето ще е покрито с вечни облаци. Нито те, нито хората ще забележат

това. Всички ще се сражават за златото, което е заслепило очите им.

Виждам как в края на тази трета зима ще паднат оковите от ръцете и краката на Бога на огъня. Как той ще се изпълни със злоба и мъст. От подземните недра ще се изтръгне могъщият Фенрир, от морските дълбини ще се издигне змията Митгард, която е излекувала раната, нанесена от Тор.

Виждам как Локи събира всички великани от Нифелхейм и Йотунхейм и ги качва на кораба "Нагалфар", който ще ги отведе към Митгард. Сред тях е и могъщият повелител на Муспелхейм великанът Сурт с огнения си меч в ръка. Страшен е корабът "Нагалфар". Той е изработен от ноктите на всички умрели и вози многобройна войска по вълните на Световното море.

Ето вече тръби със златния си рог Хеймдал. Ето разтварят се всичките петстотин врати на Валхала и от всяка излизат по петстотин воини...

Пред воините с крилатия шлем, с копиеото Гунгнир е яхнал коня си Слейпнир самият Один. Другите аси бързо се въоръжават и по моста от дъга се спускат да пресрещнат врага.

Виждам ги да се срещат с великаните в долината Вигрид. А сега - о, мъка и нерадост за всички! - виждам Фенрир да разкъсва Бащата на боговете, славният Бог на гръмотевицата да убива змията Митгард и сам, поразен от отровата ѝ, отстъпва от група ѝ на девет крачки и пада мъртъв. Виждам как Локи се сражава с Хеймдал и двамата падат мъртви. Виждам как кучето Гарм, което Хел е хранела с месата на мъртъвците, се хвърля върху Тюр и загива заедно с него.

Паднал е прекрасният Фрейр, сразен от огнения меч на Сурт. Властелинът на Муспелхейм убива Фриг и другите богини, които заедно със съпрузите си бранят Асгард...

Но ето напред излиза Видар. Ботушите му са с най-дебелите подметки на света. Те са съшити с всичките пари, с които през вековете хората са плащали, когато са поръчвали обувки. Мълчаливият ас стъпва с единия крак върху долната челюст на Фенрир и убива чудовището, като го поразява с меча в гърдите.

Ето Магни и Моди вдигат падналия от ръцете на баща им Мьолнир и също завързват бой. Ето Улир без спиране стреля с лъка си. Виждам как Сурт загива от удар на Мьолнир, виждам,

че великаните са победени, но мечът на Повелителя на Муспелхейм пада върху ясена Игдрасил и дървото изсъхва. Корените му, изгризани от дракона Нидхгъог, нямат силата да издържат гигантския дънер и то пада. Заедно с него се руши небесният свод, а Земята потъва в Световното море. Ето вълците Скол и Хати - поглъщат Слънцето и Луната. И нищо повече не виждам.

Вьолва замлъкнала. Мълчали и асите, тъжно навели глави. Даже неукротимият Тор не произнесъл нито дума. Минали няколко минути и пророчицата отново продължила:

- Радвайте се, богове! Димът се разсея и виждам, че на небето пак засия Слънцето, по-ярко и красиво от старото. Асгард, Митгард, Йотунхейм вече ги няма, няма ги и страните на гномите и елфите. Само Световното море с шум плъзга своите вълни от север на юг, от изток на запад.

Освен морето и Слънцето аз виждам още - горе високо в небето, там, където по-рано се намирала Асгард, малко по-високо, - виждам мълчаливия Видар, храбрия Вали, могъщите Магни и Модри и ловкия Улр. Те са останали живи. С тях са Балдр и Хьод, които успели да избягат от царството на Хел. На пояса на Магни е Мьолнир, чукуът на знаменития му баща. Младите богове разговарят, припомнят си подвизите от миналите векове и строят за себе си нова страна. А под тях земята отново излиза от дълбините на Световното море. Цялата е зелена и покрита с чудни гори, градини, пасбища и ниви. Ето и хората. Те вече не мислят за богатства. Блясъкът на златото вече не ги заслепява. Не воюват един с друг и живеят безбрежно и щастливо...

Пророчицата пак замлъчала.

- Кога ще се случи всичко това, Вьолва? - попитал заради всички Один.

- Мога да ти отговоря, че ще се случи! - отвърнала тя.

И боговете неволно повторили след нея.

- Ще се случи!

Ето какво разказали боговете на шведския крал. Тук завършва техният разказ.

Гюлви обаче не е единственият, на когото те го разказали и който се е срещал с тях. В миналите години, небесните жители нерядко слизали сред хората. Слизал сред тях и Богът на поетите Браги. Като обикновен странник той обикалял

градове и села и през дългите зимни нощи пред горещия огън в огнищата разказвал тези истории. Много от тях останали в паметта на хората, други били записани с особени рунически букви, които, както казват, самите богове измислили.

Ала не всичко, което Браги разказал, могло да се запомни и запише. Това, което останало, го помни историята и го предава на хората късче по късче, а за нас остава да се замислим над нейните думи.

